

Пустуе зямля, бо закон не спрыяе

Быкава ўспамінаюць гродзенцы

Абрады і традыцыі — ці захаваем?

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

М С СТАР.3

СТАР.6

АЦАНИЦЬ СИТУАЦЫЮ, ВЫЗНАЧЫЦЬ ПРЫЯРЫТЭТЫ

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка патрабуе забяспечыць якасны рост эканомікі і павышэнне дабрабыту грамадзян

Пра гэта кіраўнік дзяржавы заявіў на пасяджэнні Савета Бяспэкі па праблемных пытаннях сацыяльна-эканамічнага развіцця.

«Каб адмесці ўсякага роду пагалоскі, скажу адразу, што з улікам некаторых станоўчых тэндэнцый перагара кварталы было прынята рашэнне заслаucha справаздачу ўрада ў пашыраным складзе на выніках работы за першае паўгоддзе», — сказаў Прэзідэнт, адрываючы пасяджэнне.

Разам з тым кіраўнік дзяржавы заўважыў, што пра сур'ёзную станючую дынаміку казаць яшчэ рана. За студзень — красавік атрыманы невялікі, крыху больш за адзін працэнт, прырост ВУП. «Але прайшоў занадта малы перыяд часу, каб рабіць нейкія канчатковыя высновы. Тым больш што гэтае павелічэнне атрымана за кошт рознічнага і аптотага гандлю, транспарту і будаўніцтва. Як вы ведаеце, завершаны шэраг маштабных праектаў па мадэрнізацыі энергетыкі. Такім чынам, рост ВУП забяспечаны ў асноўным унутраным попытам», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«А вось застарэлыя баячкі ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы засталіся. Там пакуль — зніжэнне вытворчасці, значныя складскія запасы, пагаршаецца фінансавы стан арганізацый і гэтак далей. Гэтыя праблемы не раз агучваліся, і іх абавязкова трэба вырашаць», — падкрэсліў беларускі лідар.

«Цяпер важная, кажучы па-ваеннаму, правільная ацэнка сітуацыі, каб, сканцэнтраваны сілы на прыярытэтных кірунках, забяспечыць якасны рост эканомікі, павышэнне дабрабыту нашых грамадзян», — лічыць кіраўнік дзяржавы.

Як адзначыў Прэзідэнт, для дасягнення гэтых мэтаў Беларусь удзельнічае ў стварэнні Еўразійскага эканамічнага саюза. «Галоўнае тут, што ўмовы па газе зразумелыя, мы фактычна пралангавалі сённяшняю прымальную для нас цэнавую сітуацыю. Па надрце таксама дамовіліся: колькі зможам перапрацаваць — столькі атрымаем. Плюс паўтара мільярда долараў вывазных пошлін, якія раней пералічаліся ў расійскі бюджэт, застаюцца ў нашым бюджэце», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«Дагаворам вызначаны правілы канкурэнцыі. Створаны інстытуты і механізмы саюза, якія дазваляюць прымаць выгадныя для нас рашэнні і не прымаць нявыгадныя, а таксама забяспечваць кантроль іх выканання. Цяпер трэба нарошчваць нашу прысутнасць на агульным рынку, а не пасіўна чакаць і стагнаць аб тым, што нібыта вырасла канкурэнцыя», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Звяртаючыся да ўдзельнікаў пасяджэння, Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў даць адказы на шэраг асноўных пытанняў і, у прыватнасці, ці атрымалася прайсці ніжні пункт у траекторыі развіцця, калі адноўліцца зноў сітуацыя, якая прывяла да праблем. «У нас павінна адбыцца прычыповая, самакрытычная, проста мужчынская размова па найбольш актуальных тэмах, якімі ў бліжэйшы час нам трэба шчыльна займацца ў эканоміцы і ў сацыяльнай палітыцы», — дадаў кіраўнік дзяржавы.

Па выніках нарады Прэзідэнтам былі дадзены адпаведныя даручэнні, паведамляе прэс-служба кіраўніка дзяржавы.

Будзь у курсе!

СВЯТОЧНЫЯ ПЕРАВОЗКІ: КАЛІ І ЯК?

Як праінфармавала дзяржаўнае прадпрыемства «Мінсктранс», у сувязі з пераносам працоўных дзён дабрацца са сталіцы ў прыгарад і назад можна будзе: 2, 11–12 ліпеня — па графіку пятніцы; 3 і 5 ліпеня — па графіку суботы; 4, 6 і 13 ліпеня — як па нядзельных днях. Міжгародныя аўтобусы будуць перавозіць пасажыраў: 2 і 11 ліпеня — па графіку пятніцы; 3 і 12 ліпеня — суботы; 4–5 ліпеня — як па будніх днях (серадах); а 6 і 13 ліпеня — па графіку нядзельных дзён.

ЗАМЕЖНЫЯ КАМАНДЗІРОВАЧНЫЯ «ПАДРАСПЛІ»

У краіне павялічаны памеры замежных камандзіровачных. Гэта падраўняе адпаведна пастановай Міністэрства фінансаў, якая была афіцыйна апублікавана ўчора на Нацыянальным прававым інтэрнэт-партале. Яна ўжо ўступіла ў сілу.

Новыя нормы ўстаноўлены больш чым для 40 краін. Напрыклад, сутачны ў Літву для тых, хто не працуе ў замежных устаноў, павялічыліся з 26 да 30 еўра, граничная норма выдаткаў на найме жылля ў Вільнюсе павялічылася са 120 да 140 еўра, а ў Каўнасе і Клайпедзе — з 70 да 90 еўра. Для астатніх населеных пунктаў Літвы гэтая норма павялічылася з 60 да 70 еўра. А, скажам, сутачны ў Польшчу цяпер будзе складаць 50 долараў (дагэтуль было 35 долараў). За наём жылля ў гэтай краіне па-ранейшаму будзе выдзяляць да 150 долараў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

СТАХАНАЎЦЫ. ВЕРСІЯ XXI

Працоўны семест у студэнтаў Віцебскага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта праходзіць на добраўпарадкаванні гандлёва-забаўляльнага цэнтры «Білёва».

які ўзводзіцца ў абласным цэнтры. Назва іх студатрада — «Стаханавец» — гаворыць пра тое, што хлопцы гатовы да працоўных подзвігаў.

На здымку: (злева направа) камандзір атрада Мікалай РЫБАКОУ, Уладзімір ПУКОВСКИ, Яўген ХУТКО і Яўген ЦІХЕЕУ.

ЦЫТАТА ДНЯ

Людміла ДАБРЫНІНА, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па бюджэце і фінансах:

— Падыходзі да планавання, а перш за ўсё да фарміравання даходнай часткі бюджэту, заўсёды павінны быць уважанымі і абгрунтаванымі. Важна канцэнтравана фінансавыя рэсурсы на прыярытэтных кірунках. Ададача ад укладзеных дзяржаўных сродкаў павінна быць вышэйшай. У эканамічнай сітуацыі, якая складалася, рэалізацыя дзяржаўных праграм павінна забяспечваць дасягненне канкрэтных канчатковых вынікаў, прадугледжваць правядзенне іх ацэнкі і аналізу эфектыўнасці з магчымасцю карэкціроўкі падчас выканання або датэрміновага ступення. Трэба стварыць умовы для матывацыі дзяржорганаў і арганізацый у павышэнні эфектыўнасці бюджэтных выдаткаў у сваёй дзейнасці.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 18.06.2014 г.

Долар ЗША	10170,00 ▲
Еўра	13790,00 ▲
Рас. руб.	292,50 ▼
Укр. грыўня	852,47 ▼

Каб спаць спакойна

МАКСІМАЛЬНЫ ПАДАТАК У ПАМЕРЫ 5,1 МЛРД РУБЛЁЎ

МЕНАВІТА ТАКУЮ СУМУ ПАДАХОДНАГА ПАДАТКУ ЗАПЛАЦІЎ ЖЫХАР МІНСКА ПАВОДЛЕ ДЭКЛАРАВАННЯ СВАІХ ДАХОДАЎ ЗА МІНУЛЫ ГОД

Пры гэтым самая вялікая сума падаткаў за 2013 год даходаў у Беларусі склала 59 млрд рублёў. Такі даход атрымаў наш суайчыннік ад продажу пакета акцый за мяжой, паведаміў начальнік галоўнага ўпраўлення падаткаабкладання фізічных асоб Міністэрства па падатках і зборах Міхаіл Расолька.

Паводле інфармацыі спецыялістаў, усяго ў Беларусі дэкларацыі па выніках года ў падатковыя органы прадставілі сёлетая каля 23,5 тысячы чалавек, што на 7% менш у параўнанні з мінулым годам. У міністэрстве растлумачылі, што гэта звязана не з ўхіпленнем ад падачы дэкларацый, а з палітыкай па спрашчэнні падатковага заканадаўства і памяншэннем колькасці катэгорый грамадзян, якія абавязаны дэклараваць свае даходы. Па-першае, гэта тлумачыцца ўвядзеннем адзінай стаўкі падаходнага падатку ў памеры 12%, пасля чаго адпала неабходнасць суккупнага дэкларавання даходаў і значна скарацілася колькасць грамадзян, якім неабходна дэклараваць свае даходы. Акрамя таго, летас было ўстаноўлена, што падатковыя вылікі па будаўніцтве жылля і на атрыманне платнага навучання паводзіцца па месцы асноўнай работы.

Лідзіруе сталіца і па колькасці пададзёных за мінулы год дэкларацый — 9 тысяч,

што адпавядае 38% ад іх агульнай колькасці. Усяго на падставе дэкларацый па выніках года перааралік падаходнага падатку быў зроблены 12,5 тысячы грамадзян, якія далі падатковыя падаткі ў суму 148,1 млрд рублёў. А вось 562 чалавекі па выніках гэтага дэкларавання атрымаюць назад пераплачаны падатак у аб'ёме 3,4 млрд рублёў.

КАНТРОЛЬ І ШТРАФЫ

Паводле праведзеных праверак пададзёных падатковых дэкларацый, спецыялісты выявілі парушэнні ў 8204 фізічных асоб, якім было даналічана плацяжы ў памеры 16 млрд рублёў, дзе аб'ём адміністрацыйных штрафаў складае 1,6 млрд рублёў. Адным з кірункаў работы падатковых органаў з'яўляецца кантроль у дачыненні да грамадзян, якія жывуць «не па сродках».

СТАР.2

ЖКГ: затраты і аддача

РАБОЧЫЯ Ў ДЭФІЦЫЦЕ, А НАЧАЛЬНІКАЎ ШМАТ!

Шмат грошай расходуецца ў сістэме ЖКГ на бюракратычны апарат. Да такой высновы прыйшлі супрацоўнікі дзяржкантролю Віцебшчыны. Па ініцыятыве кіраўніка дзяржавы рабочая група пад кіраўніцтвам Аляксандра Якабсона, старшыні Камітэта дзяржкантролю, вывучае праблемныя пытанні жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

Высветлілася, што прадпрыемства «Віцебская гарадская жыллёва-камунальная гаспадарка», на якім працуюць больш за 60 чалавек, выконвае функцыі па кіраванні 14 прадпрыемствамі. Распараджаецца і бюджэтнымі сродкамі. Асноўная даходная крыніца — да 60% выручка — аказанне сваім даччыным прадпрыемствам платных кансультацый. Апошніх у 2012 годзе аказана на 7 мільярдаў рублёў, летас — на 6,5 мільярда. Гэтыя выдаткі адносяцца на сабекошт жыллёва-камунальных паслуг і кампенсуюць з бюджэту, — паведамілі «Звяздзе» ў Камітэце дзяржкантролю Віцебскай вобласці.

Як высветлілі рэвізоры, дагаворы аб супрацоўніцтве і аб аказанні паслуг з даччынымі прадпрыемствамі носяць фармальны характар... Аналагічна дзейнічае і прадпрыемства «Віцебскабводканал»: кансультацы, аказанне метадычнае кіраванне на розных этапах. І за гэта брацца плата.

У прыватнасці, «Поліцаводаканал» пералічае да 2% (з фонду зарплат) — за кіраўніцтва, за садзейнічанне ў фінансаванні з бюджэту на развіццё і рэканструкцыю сістэм водазабеспячэння і водаадвядзення. За першы квартал такім чынам пералічана 100 мільёнаў рублёў. Па выніках вывучэння пытання ўнесены прапановы па ўдасканаленні дзейнага заканадаўства.

Аляксандр ПУКШАНСКИ

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ПРЭЗІДЭНТ УКРАЇНЫ ВЫКАЗАЎСЯ ЗА ДАТЭРМІНОВЫЯ ПАРЛАМЕНЦКІЯ ВЫБАРЫ І ЎНЯСЕННЕ ЗМЕН У КАНСТЫТУЦЫЮ

Прэзідэнт Украіны Пётр Парашэнка выказаўся за правядзенне датэрміновых парламенцкіх выбараў і ўнясенне змен у канстытуцыю Украіны. Як паведаміла прэс-служба прэзідэнта, украінскі лідар агульна свая думку на сустрэчы з кіраўнікамі фракцый «Бацькаўшчына», Партыі рэгіёнаў, партыі УДАР, «Свабода», прадстаўнікамі дэпутатскіх груп «Эканамічнае развіццё» і «Суверэнная еўрапейская Украіна». «Пётр Парашэнка адзначыў, што запатрабавана на поўную перазагрузку ўлады застаецца актуальным», — гаворыцца ў заяве. У прэс-службе падкрэслілі, што Парашэнка назваў законапраект па ўнясенні змяненняў у канстытуцыю доўгачаканым. «Ён цалкам адпавядае нашай ініцыятыве па дэцэнтралізацыі ўлады і з'яўляецца ключавым элементом нашага мірнага плана на Данбасе», — сказаў прэзідэнт. Парашэнка таксама адзначыў «неабходнасць выразнага размежавання паўнамоцтваў паміж прэзідэнтам, парламентам і ўрадам для эфектыўнага функцыянавання сістэмы ўлады».

У ІТАЛІІ ПРАЧНУЎСЯ САМЫ АКТЫЎНЫ ВУЛКАН ЕЎРОПЫ

У Італіі прачнуўся самы актыўны вулкан еўрапейскага контынта — Этна, паведамляюць інфармагенцыі. Паток лавы вырываўся з новаўтворанага кратара на паўднёвым схіле вулкана на востраве Сіцылія і рушыў у бок бязлюднай даліны. Як паведамляецца, пакуль што вывяржэнне не пагражае жыхарам. Аднак з-за вулканічнага попелу ўладам прыйшлося значыньні найбліжэйшы аэрапорт. За ўсю гісторыю Этна вывяргаўся мнства разоў, неаднаразава знішчаючы цэлыя паселішчы. На думку навукоўцаў, апошнім часам Этна зноў становіцца небяспечным.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

НАРВЕЖЦЫ ПРЫЗНАЛІСЯ Ў НЯЗДОЛЬНАСЦІ ЗАМЯСЦІЦЬ РАСІЙСКИ ГАЗ У ЕС

Нарвежская нафтагазавая кампанія Statoil не зможа замяніць расійскія пастаўкі газу ў Еўропу ў выпадку эскаляцыі канфлікту паміж «Газпрамам» і «Нафтагазам Украіны». Пра гэта заявіў выканаўчы дырэктар Statoil Хэльзе Лунд. Паводле слоў Лунда, кампанія можа павялічыць пастаўкі, але не зольна забяспечыць аб'ёмы, якія пастаўляе Расія. Кіраўнік Statoil выказаў надзею на тое, што будзе знойдзена прагматычнае рашэнне праблемы магчымага спынення паставак расійскага газу ў ЕС праз Украіну.

КОРАТКА

Нарыхтоўку траў першым ўжосам завяршылі аграры Гомельскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай абласцей.

Мінімальная зарплата за май бягучага года індэксуецца на 7,2 працэнта і складае Вг1 млн 747 тыс. 300, пагадзінная мінімальная заробатная плата — Вг10 тыс. 410.

Футбалісты барысаўскага БАТЭ вярнулі сабе першае месца ў турнірнай тэблицы чэмпіянату Беларусі.

Былы лекар-неўролаг медсанчасткі ААТ «БМЗ» — кіруючая кампанія холдынга «БМК» (Жлобін) асуджаны на 6 гадоў пазбаўлення волі ў папраўчай калоніі ўзмоцненага рэжыму за выліску фіктыўных бальнічных. У ходзе следства высветлілася, што адзін фіктыўны бальнічны абходзіўся работнікам завода ў сярэднім у Вг600 тыс.

ВАДА «ЛЮБІЦЬ»... НЕЦВЯРОЗЫХ, або Як не застацца ў царстве Нептуна

Выкупацца ў спякоту — вялікае задавальненне. Але ў выніку, на жаль, не ўсе вяртаюцца дадому, бо парушаюць правілы паводзін на вадзе. Як паводзіць сябе, каб не застацца ў царстве Нептуна? Пра гэта карэспандэнт «Звязды» пагутарыў

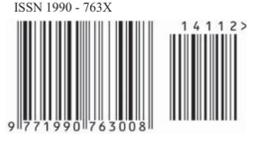
Вучэнні вадалазу МНС.

з Генадзем АРСЕНЬКІНЫМ, маёрам унутранай службы, начальнікам вадалазна-выратавальнай службы пажарнага аварыйна-выратавальнага атрада «Віцязь» Віцебскага абласнога ўпраўлення МНС.

На Віцебшчыне выратавальнікі на вадзе вельмі запатрабаваныя. Па колькасці і плошчы азёр вобласць займае першае месца ў рэспубліцы: амаль 1,9 тысячы азёр, плошча якіх перавышае 93 тысячы гектараў. Па тэрыторыі Прыдзвінскага краю працякаюць дзве вялікія ракі — Заходняя Дзвіна і Дняпер. Дабаўце да іх 240 малых рэк агульнай працягласцю больш за 9 тысяч кіламетраў...

А маглі б жыць!.. — Каб выратаваць людзей, якія тонуць, супрацоўнікі МНС гатовы аператыўна прыбыць куды трэба ў любы час сутак. Яны могуць выцягнуць чалавека з-пад вады, нават калі ён заблакаваны

СТАР.2

ШАНОЎНЫЯ СЯБРЫ!

Ідзе падпіска на «Звязду» на III квартал 2014 года! Падпіска на газету можна ў любым аддзяленні паштовай сувязі; з дапамогай аплата-даведча на тэрміналы РУП «Белпошта»; праз сістэму «Інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by; у кіёсках «Белсаюздрука»; ў пашталёнаў.

Падпіска, дарэчы, можа стаць добрым падарункам да свята для вашых родных і блізкіх, для вашых сяброў.

Індэкс/перыяд	1 месяц	3 месяцы
63850 (для індывідуальных падпісчыкаў)	57 000	171 000
63145 (для ветэранаў ВОВ і пенсіянераў)	51 300	153 900
63858 (для ведамасных падпісчыкаў)	125 000	375 000
63239 (ведамасная падпіска для ўстаноў міністэрстваў адукацыі, культуры і аховы здароўя)	112 500	337 500

ПАСЛЯДОЎНАСЦЬ ІНТЭГРАЦЫІ

За крытыкай Еўразійскага эканамічнага саюза тоіцца незацікаўленасць тэраіі краін у стварэнні магнута эканамічнага аб'яднання на постсавецкай прасторы, лічыць Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Казахстан у Рэспубліцы Беларусь Ергалі Булегенаў. Пра гэта ён заявіў на міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Еўразійскі эканамічны саюз: рэальнасць і перспектывы», якая па ініцыятыве Пасольства Казахстана прайшла ўчора ў Мінску.

Удзельнікі мерапрыемства — дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, прадстаўнікі міністэрстваў замежных спраў і эканомікі Рэспублікі Беларусь, дыпламаты, навукоўцы, эксперты — выказалі агульнае меркаванне, што эканамічная інтэграцыя на еўразійскай прасторы павінна будзе працягвацца, нягледзячы на ​​негатывыя ацэнкі нядобрабытцаў. Галоўнае, што гэты працэс адпавядае інтарэсам простых людзей, развіцця эканомікі нашых краін.

Ергалі Булегенаў звярнуў увагу, што Еўразійскі эканамічны саюз будзе адкрытым для ўступлення любой дзяржавы, якая падзяляе яго мэты і прынцыпы. Сукупны аб'ём эканомікі трох краін — удзельніц МС складае 2,2 трлн. долараў. Агульны аб'ём выпуску прамысловай прадукцыі склаў амаль 1,5 трлн. долараў. Па падліках спецыялістаў і экспертаў, перспектывы інтэграцыіны эффект у выглядзе прыросту сукуннага ВУП да 2030 года можа склацца прыкладна 900 млрд долараў.

Член калегіі (міністр) па канкурэнцыі і антыманопольным рэгуляванні Еўразійскай эканамічнай камісіі Нурлан Алдабегенаў, які прыняў ўдзел у канферэнцыі, адзначыў, што краінам ЕАЭС трэба будзе вырашыць пытанні антыманопольнага рэгулявання. Гэта, дарчы, важна для беларускіх вытворцаў, якія імкнуча пашырыць сваю прысутнасць на адзіным рынку.

У ходзе мерапрыемства выступіла і першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч. Яна адзначыла актыўны ўдзел Беларусі ў інфармацыйным абмене ў рамках ЕАЭС і прывяла ў якасці прыкладу еўразійскага выдання дадзатак «Саюз — Еўразія», які выпускае «Выдавецкі дом «Звязда».

Юрый ЦАРЫК.

■ Рэха падзеі

«З нашай камандай можна ісці ў разведку», — смела заявілі валанцёры, якія прымалі ўдзел у чэмпіянаце свету па хакеі з шайбай у Мінску. Учора ў сценах галоўнага адукацыйнага ведамства міністра адукацыі Сяргея МАСКЕВІЧ узнагароджваў ганаровымі граматамі найлепшых з іх.

— Калі валанцёрам кажучы, што яны малайцы, мяркую, што для іх гэта галоўная узнагарода, сведчанне таго, што са сваёй місіяй яны справіліся на «выдатна», — падкрэсліў Сяргей Маскевіч. — Прызнаем, нам вельмі прыемна было чуць высокую ацэнку работы студэнтаў-валанцёраў і з боку дырэктара чэмпіянату, і з боку замежных гасцей. Яны ганарымся тым, што студэнцтва з гонарам справілася з адказнай задачай. Работа валанцёраў сёння вельмі запатрабаваная ў свеце. Але стаць валанцёрам можа далёка не кожны: для гэтага патрабуюцца асаблівыя маральныя якасці, здольнасць камунікаваць з людзьмі розных нацыянальнасцяў і розных культур. Таму ўпэўнены, што тыя веды і навыкі, той валанцёрскі вопыт, што атрымалі беларускія студэнты на чэмпіянаце свету па хакеі, будзе запатрабавана і ў далейшым. Мы можам ствараць нацыянальныя каманды для выканання валанцёрскіх функцый у іншых краінах. Апошнім часам гэта практыка шырока распаўсюджана...

Як прызнаўся начальнік упраўлення па справах моладзі Міністэрства адукацыі Віталій Брэль, першым самым напружаным і самым адказным для ўсіх стаў дзень адкрыцця чэмпіянату — 9 мая, паколькі валанцёры пачалі працаваць на многіх пляцоўках адначасова. Другі пік быў праз тыдзень, калі ў суботу і нядзелю на працягу аднаго дня праходзіла адрэзу па тры матчы. «У Мінску

прысутнічалі гаспадары наступнага чэмпіянату, якія канстатавалі, што ў беларускіх валанцёраў трэба павучыцца, больш за тое, трэба прыгавіваць нашых студэнтаў», — заўважыў Віталій Брэль.

Усяго ў рамках чэмпіянату былі задзейнічаны 752 валанцёры з кола студэнтаў ВНУ і актывістаў Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Тым ці іншым чынам у падзеі, звязаныя з чэмпіянатам, былі ўцягнутыя прыкладна 2,5 тысячы прадстаўнікоў навучанскай моладзі. Найбольшая колькасць валанцёраў (322 чалавек) з'яўляюцца студэнтамі Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. Яно і зразумела, паколькі валоданне замежнай мовай было адной з умоў далучэння да праграмы «Валанцёр-2014». Яшчэ

медыцынскіх сэрвісах лядовых арэн, інфацэнтрах гасцініц, інфармацыйна-турыстычных цэнтрах Мінска.

Самымі частымі пытаннямі, якія даводзілася чуць валанцёрам, што працавалі ў Студэнцкай вёсцы, былі: «А што, тут і сапраўды жывуць студэнты?», «Няўжо вам няма куды грошы падзець?», «А за колькі часу вы пабудавалі гэтыя інтэрна-ты?» — настолькі моцна гоці былі ўражаны ўмовамі, створанымі для пражывання беларускіх студэнтаў. Між іншым, Студэнцкая вёска за час правядзення чэмпіянату, з 9 па 25 мая, прыняла 10 090 чалавек з 44 краін свету. У аб'ектах харчавання зоны гасціннасці абслугоўвалася каля 230 тысяч чалавек. Кавярні і сталовыя студэнцкіх інтэрнатаў былі запатрабаваны гасцямі: у кожным з іх у менш прысутнічалі стравы беларускай нацыянальнай кухні. Меню перакладлася на англійскую мову. У сталовых і кавярнях працаваў персанал, які валодае замежнай мовай. Заўваг ад гасцей на гандлёвае абслугоўванне ў зоне гасціннасці Студэнцкай вёскі не наступала.

...Свята завяршылася. Студэнты зноў вярнуліся да сваіх падручнікаў і канспектаў. Але ўсе валанцёры ўпэўнены, што чэмпіянат свету па хакеі праз колькі гадоў зноў вернецца ў Мінск. «Вы не ўяўляеце сабе, які гэта драйв — прымаць удзел у такой грандыёзнай падзеі!» — прызналіся яны міністру адукацыі Сяргею Маскевічу.

Надзея НІКАЛАЕВА

ВАЛАНЦЁРСТВА — ГЭТА ДРАЙВ!

РАБОТА СТУДЭНТАЎ НА ЧЭМПІЯНАЦЕ СВЕТУ ПА ХАКЕІ АТРЫМАЛА САМУЮ ВЫСОКУЮ АЦЭНКУ

200 чалавек навуковага ўніверсітэце фізічнай культуры.

А ўвогуле на сайт Дырэкцыі чэмпіянату паступіла больш за 3,5 тысячы заявак ад ахвотнікаў стаць валанцёрамі. Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі прапавуе акцыю «Занішыся валанцёрам-2014». БРСМ сфарміраваў 29 сэрвісных студэнцкіх атрадаў у колькасці 491 чалавек для работы на розных сталічных аб'ектах. Сэрвісныя атрады працавалі ў мінскім метрапалітэне, у студэнцкай вёсцы, у гатэлях і гасцініцах. А ўвогуле поле дзейнасці для валанцёраў было надзвычай шырокім: ад суправаджэння гасцей з вакалаў і аэрапорта да работы ў акрэдытацыйных цэнтрах, прэс-цэнтры, лінгвістычных службах, у спартыўных і

жэйшых раёнах буйных гарадоў краіны. Сярэдні памер зямельнага падатку на аднаго чалавека ў нас складае 140 тысяч рублёў, а ў Мінску — больш за 400 тысяч рублёў. Між іншым, сярэдні памер падатку на нерухомасць у рэспубліцы складае 51,9 тысячы рублёў, аднак у Мінску гэты паказчык дасягае 200 тысяч рублёў.

ПАДАТАК «НАС ДАРМАЕДСТВА» АДМЯНЯЕЦЦА. ПАКУЛЬ...

У бліжэйшай перспектыве спецыяльны падатак «на ідэйных» беспрацоўных у Беларусі ўводзіцца не будзе. Прадстаўнік МПЗ адзначыў, што не валодае інфармацыяй, на якой стадыі прапрацоўкі гэтае пытанне цяпер, паколькі яно знаходзіцца ў падпарадкаванні іншага міністэрства. Разам з тым, у спецыялістаў цяпер узнікла шмат пытанняў наконт таго, каго можна сапраўды называць дармаедам, а ў каго проста склаліся такія жыццёвыя абставіны.

Нагадаю, што магчымасць увядзення ў нас падатку «на дармаедства» актыўна абмяркоўвалася ў канцы мінулага года. Шмат цяжкасцяў паўстала з адміністраваннем гэтага падатку. Пры спрошчаным падыходзе атрымлівалася, што дармаедам можна лічыць маці, у якой скончыўся дэкрэтны адпачынак, але дзіця яе яшчэ не гатова да таго, каб пайсці ў дзіцячы садок. Пытанне няпростасе. Але праблема з дармаедствам існуе. «Калі чалавек карыстаецца сацыяльнымі выгодамі, то павінен уносіць сваю лепту ў бюджэт», — лічыць Міхаіл Расолька. У гэтым выпадку гаворку трэба весці ў першую чаргу аб грамадзянах, якія афіцыйна нідзе не працуюць, але атрымліваюць вялікі прыбытак. Ужо цяпер неабходна даволі жорстка працаваць з тымі, хто займаецца незарэгістраванай дзейнасцю, калі падатак ніхто не плаціць, а рэальныя даходы ў людзей існуюць, падкрэсліў кіраўнік упраўлення МПЗ.

Сяргей КУРКАЧ.

МАКСІМАЛЬНЫ ПАДАТАК...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Падаткавікі вывільваюць тых, хто набывае дарэгу нерухомую маёмасць і транспартныя сродкі, але пры гэтым не атрымлівае даходаў з афіцыйных крыніц, ажыццяўляе незарэгістраваную дзейнасць ці мае заробкі «у конвертах».

У гэтых мэтах падатковымі органамі праводзіцца аналіз плацежаздольнасці і маёмаснага становішча фізічных асоб, па выніках якога спанягаюцца дэкларацыі аб даходах і маёмасці. Нагадаю, што падатковыя дэкларацыі падаюцца грамадзянамі самастойна пры атрымнанні даходаў, якія падлягаюць падаткаабкладанню. А дэкларацыі аб даходах і маёмасці прадстаўляюцца толькі па патрабаванні падатковых органаў, і на іх падставе ажыццяўляецца кантроль за адпаведнасцю расходаў атрыманым даходам. Летас падобныя дэкларацыі аб даходах і маёмасці былі вымушаны запавуныць ажно 5 тысяч чалавек. Пасля супастаўлення даходаў, якія не былі дакументавана пацверджаны, і рэальных расходаў такім «хітрунам» трэба будзе даплаціць у бюджэт больш за 10 млрд рублёў.

СА ЗДЫМНЫМ ЖЫЛЛЁМ ЛЕПШ НЕ ЖАРТАВАЦЬ

Паводле інфармацыі на пачатак года, на ўліку ў падатковых органах былі зарэгістраваны 113594 чалавекі, якія здаюць у арэнду жылля і нежылля памяшканні і выплачваюць падатковы падатак у фіскаваных суммах. Колькасць такіх грамадзян гэты за год павялічылася на 11 888 чалавек. Пры гэтым найбольш рост гэтых плацельшчыкаў адзначаецца ў сталіцы — на 6528 чалавек. Адзначу, што па колькасці ўласнікаў, якія здаюць памяшканні ў арэнду, таксама лідзіруюць Мінск. Тут на доўгатэрміновы арэнду зарабляюць 50474 чалавекі, або каля 45% ад агульнай колькасці такіх плацельшчыкаў. У Мінскай вобласці памяшканні здаюць трэцім асобам 13 тысяч чалавек, а ў Брэсцкай — 12 тысяч. Летас ад

цывілізаванай здачы жылля бюджэт атрымаў ад арэндадаўцаў 86,1 млрд рублёў, што ў супастаўных цэнах на 24,6 млрд больш, чым год раней. Толькі сталіца атрымала такіх падаткаў на суму 48,5 млрд рублёў, Мінская вобласць — 7,7 млрд рублёў і Брэсцкая — 7,3 млрд. У сярэднім па рэспубліцы ад аднаго кватэрраздатчыка падатковыя органы атрымалі 757,7 тысячы рублёў падаходнага падатку ў фіскаванай суме.

Аднак не ўсе гаспадары памяшканняў здаюць яго па законе. Летас па «шырокі» схемах здавалі жыллё амаль 2,5 тысячы чалавек, а ў выніку яны заплацілі ў казну больш за мільярд рублёў падатку і штрафаў. Больш за палову такіх штрафаў на суму 572,5 млн рублёў заплацілі ў бюджэт жыхары сталіцы, а падатковыя парушальнікі Магілёўскай і Гомельскай абласцей — 131,3 млн і 117 млн рублёў адпаведна.

Міхаіл Расолька ўдакладніў карэспандэнту «Звязды», што каля 90% вывуленых фактаў здачы кватэр без афармлення былі выкрыты пасля папярэдняга сігналу ад былых кватэрантаў ўласніка такога жылля. Справа ў тым, што кватэрант без адпаведнага афармлення не мае ніякіх правоў, таму яго могуць выстаіць на вуліцу на працягу некалькіх сутак ці нават гадзін. Аднак пры незарэгістраванай здачы жылля могуць узнікнуць праблемы і ва ўласнікаў такіх памяшканняў. У падатковай інспекцыі ведаюць пра мноства выпадкаў, калі без афармлення здаваліся кватэры з дарэгой мэбляй, тэлевізарамі, пральнымі машынамі і іншай маёмасцю. Потым, праз некалькі месяцаў, кватэрант бюспледна знікаў разам з тэхнікай і ўсёй мэбляй. Даказаны факт злачынства ў такіх выпадках горагаспадару будзе вельмі складана.

ХАКЕЙНЫЯ ТУРЫСТЫ ПРЫВАТНАЕ ЖЫЛЛЁ АМАЛІ ІГНАРАВАЛІ

Адрэзу нагадаю, што цяпер у падаткавікоў зарэгістраваны 3662 індывідуальныя прадпрыемальнікі, якія ажыццяўляюць дзейнасць па здачы

ў наём жылых памяшканняў па сістэме кароткатэрміновай арэнды, ці так званыя «кватэры на суткі». Колькасць такіх ІП за мінулы год павялічылася на 931 чалавека, або на 34%. Армія такіх прадпрыемальнікаў актыўна павялічваецца, бо ў гэтай сферы магчыма атрымаць салідныя даходы. Менавіта на добры куш падчас сусветнага першынства па хакеі разлічвалі гаспадары свабодных кватэр у Мінску. Былі выпадкі, калі людзі ўвогуле без дзеловай хваткі рэгістраваліся ў нас у якасці прадпрыемальнікаў ад арэнды. Пакуль яшчэ не ўся інфармацыя атрымана і апрацавана, але ўжо цяпер зразумела, што расійскія спартыўныя фанаты грошы лічыць умеюць. Ажыятажу на кароткатэрміновую арэнду не было. Больш за тое, у гэты час назіралася зніжэнне сярэдняга ставак арэнды пры здачы кватэр на працягі час. Акрамя таго, гарадская адміністрацыя прапанавала замежным гасцям дастатковую колькасць жылля ў гасцініцах і інтэрнатах, а дакладную інфармацыю аб гэтым турысты атрымлівалі яшчэ на мяжы.

АБ'ЁМ МАЁМАСНЫХ ПЛАЦЯЖОЎ СКЛАЎ 250 МЛРД РУБЛЁЎ

Да такіх плацельшчыкаў адносяцца падатак на нерухомасці і зямельны падатак. Плацельшчыкамі падатковых падаткаў у нас з'яўляюцца амаль 2,9 млн чалавек. Найбольшая колькасць багатых людзей, у якіх ёсць дарэгага нерухомасць і салідныя зямельныя участкі, прыпадае на Мінскую вобласць — 735 тысяч, у Брэсцкай вобласці — 479 тысяч, Гомельскай — 431 тысяч, а ў Віцебскай — каля 400 тысяч чалавек. У сталіцы маёмасныя падаткі плаціць 140 тысяч жыхароў.

Аднак падаткавікі адзначаюць, што каля паловы такіх плацельшчыкаў маюць ільготы і маёмасныя падаткі не плаціць. Гэта пенсіянеры, інваліды і пастаянныя жыхары сельскай мясцовасці. Спецыялісты адзначаюць, што самы вялікі кадастравы кошт зямлі — у Мінску, абласных цэнтрах і ў блі-

Вучэнні вадалазу МНС.

ВАДА «ЛЮБІЦЬ»... НЕЦВЯРОЗЫХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Выратаваннем людзей на вадзе займаюцца 42 спецыялізаваныя групы, якія падпарадкаваны МНС, і супрацоўнікі таварыства выратавання на водах. Большасць з тых, хто патануў, знаходзілася ў нецвярозым стане. Дзеці гінуць, калі дарослыя іх пакідаюць без нагляду, — расказвае Генадзь Арсенкін, які і пасля службы шмат часу праводзіць у вадзе: захапляецца падводным плаваннем. — Вядома, у нецвярозага чалавека «няма тармазоў»: у яго зусім іншая рэакцыя і адчуванні. Ён не кантралюе сітуацыю. Між тым, і цвярозаму чалавеку, бывае, небяспечна плаваць. Я маю на ўвазе ужасныя вады аб цэлыя вадаёмы, дзе афіцыйна не дазволена купанне. Чалавек можа патануць, напрыклад, ад сутаргі. Апошняя, дарчы, можа ўзнікнуць не толькі таму, што мышцу «звяло» ад стомленасці, але і ў выніку фізічных нагрузак. Небяспечна купанне ў азёрах, дзе ёсць крыніцы. Там на паверхні вады тэмпература ў спякоту вельмі спрыяе купанню, а на глыбіні некалькіх метраў вада пад уздзеяннем крыніц вельмі халодная. Такі перапад тэмператур і можа прывесці да сутаргі.

На лодках, калі людзі катаюцца без спецыяльных камізлек, таксама можна пайсці на дно. Яшчэ небяспечна ныраць па-за воднай тэрыторыяй каля пляжаў, бо чалавек можа ударыцца галавой аб камень і страціць прытомнасць. Нельга купацца на участках рэк з магнутай плыню.

Сёлета на Віцебшчыне ўжо патанулі больш за 45 чалавек. Нядаўна ў во-

Памятайце аб правілах паводзін на вадзе:

- Купацца і загараць лепш на абсталяваным пляжы;
- Калі вы не ўмееце плаваць, не варта заходзіць у ваду вышэй за пояс;
- Знаходзіцца ў вадзе трэба не больш за 15–20 хвілін, пры пераахладжэнні могуць з'явіцца сутаргі;
- Пасля купання неабходна насуха выцерці цела;
- Нельга ныраць з мастой, прыстанняў, нават у тых месцах, дзе ныралі мінулым летам, бо за год год панізіцца ўзровень вады ці ў ваду патрапіла смецце;
- Скакаць з берага ў незнаёмых месцах катэгорычна забараняецца;
- Нельга заплываць за буйкі, бо яны абмяжоўваюць акваторыю з прававым дном — там няма віроў;
- Калі вы апынуліся ў віры, не губляйцеся, набярыце

Даведка «Звязды».

15 сакавіка 2002 года на базе пажарнага аварыйна-выратавальнага атрада «Віцязь» была створана штатная вадалазна-выратавальная служба. У 1998 годзе майстар спорту СССР, работнік вытворчага аб'яднання «Віцязь» Вадзім Сашынскі пры садзейнічання Беларускай федэрацыі падводнага спорту навуцкую 15 выратавальніку вадалазнай справе.

Вадалазна-выратавальная служба прызначана для правядзення выратавальных работ на водах, разведкі пад вадою і аварыйных інжынерна-вадалазных работ.

пабольш паветра ў лёгкія і пагрузіцеся на глыбіню, а потым, зрабіўшы моцны рывок убок, усплыцеце на паверхню;
- Нельга заплываць далёка, бо можна не разлічыць сваіх сіл, каб вярнуцца да берага;
- Калі вы адчулі стомленасць, не імкніцеся як мага хутчэй далпысці да берага — «адпаціце» на вадзе, ляжачы на спіне;
- Небяспечна падныраць адзін пад аднаго, хапаць за ногі, палочак, заводзіць на глыбіню вогта, хто не ўмее плаваць;
- Калі вас захапіла моцная плынь, не варта спрабаваць змагацца з ёй — трэба плыць уніз па плыні пад вулгом, набліжаючыся да берага.

зеры Лучынаўскае ў Віцебскім раёне патануў 14-гадова хлопчык. Ён адпачываў там з бацькам. Пакуль хлопчык плаваў на надзіманым матрацы, мужчына знаходзіўся на беразе. Раптам падлетак нырнуў і больш на паверхні вады не з'яўляўся. Бацька спрабаваў знайсці сына ў вадаёме, але не здолеў. Работнікі вадалазнай службы ўпраўлення МНС, які ён выклікаў, знайшлі цела на дне возера за 20 метраў ад берага...

У абласным цэнтры патануў выпускнік школы, які паспрачаўся з сябрамі, што пералпыце туды і назад Заходнюю Дзвіну. Туды далпыць без праблем, а шлях назад не пераадолеў...

На момант нашай бяседы з супрацоўнікам МНС у Верхнядзвінскім раёне шукалі ў рацэ Дрыса цела школьніка, а ў Лепельскім раёне — цела маладой жанчыны, якая патанула ў рэчцы Ула.

Некалькі гадоў таму ў Віцебску двое маленькіх школьнікаў зніклі падчас крыгаходу на Заходняй Дзвіне. Цела аднаго з іх неўзабаве знайшлі, дзе другі хлопчык — невядома і дагэтуль.

— Калі вы сталі сведкам таго, што чалавек тон, адрэзу тэлефонуе ў службу выратавання. І калі вы не ўпэўнены, што можаце выратаваць чалавека з вады, не трэба рызыкаваць сваім жыццём. Прафесійныя вадалазы з МНС маюць усё неабходнае, каб дапамагчы людзям, — падвёў вынік нашай размовы Генадзь Арсенкін.

Аляксандр ПУШКАНСКІ. Фота з архіва атрада «Віцязь».

НАВІНЫ

АНАПА БУДЗЕ БЛІЖЭЙ Чыгуначнікі Беларусі і Расіі пашыраюць паслугі па арганізацыі летніх пасажырскіх перавозак. Так, у расклад руху прызначаецца новы цягнік № 546/547 Мінск — Анапа.

Як распавялі ў прэс-цэнтры магістралі, ён будзе адыходзіць з Мінска 24, 28 чэрвеня, а таксама 2, 6, 10, 14, 18, 26, 30 ліпеня ў 11.55 і прыбывае ў Анапу праз суткі ў 11.10. З Анапы цягнікі будуць адпраўляцца 26, 30 чэрвеня, а таксама 4, 8, 12, 16, 20, 28 ліпеня. У нашу сталіцу яны прыбудуць праз суткі ў 18.01.

У саставе цягніка прадугледжаны бесперасадачныя вагоны Магілёў — Анапа. З Магілёва бесперасадачны вагон будзе адпраўляцца ў 10.30. Прыбываць з Анапы ў Магілёў — у 19.40. Прычэпленыя бесперасадачныя вагоны Магілёў — Анапа будзе весціся ў Оршы пры следаванні ў абодвух кірунках. Цягнік № 546/547 Мінск — Анапа будзе курсіраваць па тэрыторыі Беларусі праз Оршу, а па тэрыторыі Расіі — праз Смаленск, Бранск, Баронне, Растов.

З МЕСЦА КІРОЎЦЫ ПЕРАЛЕЗ НА... ПАСАЖЫРСКАЕ

Супрацоўнікі ДПС аддзела ДАІ Кастрычніцкага РУУС сталіцы затрымалі кіроўцу, які ехаў нападлітку. Аўтамабіль «БМВ» рухаўся па вуліцы Ландара, не захоўваючы хуткасны рэжым.

Патрабаванне спыніцца парушальнік праігнараваў, аднак экіпаж ДАІ здолеў спыніць парушальніка. Кіроўца, каб пазбегнуць адказнасці, спрабаваў пералезці... на задняе пасажырскае сядзенне. Потым пасажыр, які знаходзіўся ў салоне, патлумачыў інспектарам, што знаёмы патрасіў памяншча з ім месцамі падчас руху. У арганізме затрыманага было выяўлена 1,7 праміле алкаголю. Падчас разбору таксама высветлілася, што 26-гадоваы мінчанін не мае пасведчання кіроўцы, а раней ужо неаднойчы прыцягваўся да адміністрацыйнай адказнасці, у тым ліку — за яздз нападлітку. Малады чалавек патлумачыў афіцэрам, што сеў за руль, бо не хацеў пакідаць машыну без нагляду каля мясцовай СТА, дзе рамантаваў яе. А жуюць «ўсяго толькі» 300 грамаў спіртнога. Цяпер аматару нецвярозай язды пагражае крмінальнай адказнасцю, а яго аўтамабілю — канфіскацыя.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПАДЗЕІ

НЕРВЫ НЕ ВЫТРЫМАЛІ?

Сезон для аматараў падводнага плавання распачаўся 31 мая. А 26 чэрвеня ўступіць у сілу новая рэдакцыя праваля рыбалоўства, якая, як чакаецца, павялічыць колькасць дазволёных вадаёмаў, дзе можна здабываць рыбку такім спосабам.

Аднак не стаў чакаць «індульгенцыі» для выбранага вадаёма ў Пастаўскім раёне жыхар Мядзела. Захапіўшы стрэльбу для падводнага плавання, маску і ласты, накіраваўся на карася ў забароненае месца. Дзе і быў затрыманы з доказамі віны супрацоўнікамі Глыбокай міжрайінспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету. Як паведаміў яе начальнік Аляксей Протас, парушальніку пагражае штраф да 50 базавых велічынь і канфіскацыя прылад незаконнай рыбалкі.

Ул. інф.

ТРЫ АХВЯРЫ АДНОЙ ЦЫГАРЭТЫ

72-гадовы жыхар вёскі Асавіно Гомельскага раёна вырваўшы зямліца газавы балон, але пра бяспечу забыў.

У прэс-службе Гомельскага абласнога ўпраўлення МНС расказалі, што пенсіянер пры адкрыцці балона курыў. Калі два аддзельнікі МНС прыбылі на месца здарэння, веранда драўлянай хаты палала. У выніку пажару загарэлі сам гаспадар дома, яго жонка, а таксама іх 46-гадовая дачка. Усе з апёкамі 1–3 ступені шпіталізаваны ў бальніцу.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

АЎТАМАБІЛЬ УЕХАЎ У БУДЫНАК

Такое незвычайнае дарожна-транспартнае здарэнне мела месца а палове трэцяй гадзіны ночы ў Слоніме. На жаль, у яго былі трагічныя фіналы...

Усё адбылося на вуліцы Церашковай. Згодна з папярэдняй версіяй, кіроўца легкавага аўтамабіля «БМВ-525» на Т-падобным скрыжаванні не справіўся з кіраваннем і сутыкнуўся з будынкам дыспетчарскай. У выніку здарэння аўтамашына атрымала механічныя пашкоджанні. Плячэра пасажыраў пацярпелі, а кіроўца загінуў. Работнікам МНС давялося дэблэкаваць апошняга, а таксама адну з пацярпелых пас

У СВАЁЙ АКРУЗЕ

Уладзімір БАЗАНАЎ:

«ПАМЯЦЬ НЕ МОЖА БЫЦЬ СЦЁРТА»

Святлана ЯСКЕВІЧ

З дэпутатам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па Брэсцкай-Памежнай выбарчай акрузе №4 Уладзімірам Базанавым мы гутарылі літаральна пасля заканчэння прыёму грамадзян, які праходзіў у адміністрацыі Маскоўскага раёна Брэста.

— І з якімі пытаннямі сёння ідуць людзі да дэпутата?

— Праблемы, пытанні бываюць самыя розныя, нават вельмі нечаканыя, накіталт таго, як падзяліць агарод з суседзямі або якім чынам паўпільваць на мужа, калі той п'е. Найчасцей усё ж звяртаюцца па пытаннях будаўніцтва і прыватызцыі жылля, газіфікацыі населеных пунктаў, дапамогі ў канкрэтных жыццёвых сітуацыях. Вядома, ва ўсіх выпадках дапамагчы нельга, але там, дзе гэта зрабіць можна, стараемся разам з памочнікамі выйсці на мясцовыя органы ўлады і вырашыць праблему. Як было, напрыклад, з жыллем для дзяўчынікі з вёскі Тамашоўка. Дзіця пакутуе на рэдкае захаванне крыў. 8-гадовай Вікторыі перанесла аперацыю і цяжка працэдуры, ёй патрэбна знаходзіцца поблізу ад медустанова. А Тамашоўка размешчана за 60 кіламетраў ад абласнога цэнтру. На адным з прыёмаў была бабуля Вікі. Яна і папрасіла дапамагчы з жыллем. Я выйшаў з хадайніцтвам у гарвыканкам, і Вікторыі з мамай быў выдзелены пакой у інтэрнаце.

— У вашу акругу уваходзіць не толькі частка Брэста, але і Брэсцкі раён. Вяскоўцы таксама прыязджаюць на прыём?

— Калі пытанне тэрміновае, то кожны выбаршчык можа прыехаць на прыём, які я праводжу два разы на месяц. Але я таксама іду да сваіх выбаршчыкаў. І за час работы ў парламенце правёў сустрэчы з жыхарамі вёсак у кожным з сельсаветаў раёна. І там нярэдка ўздзімаўся даволі сур'ёзныя пытанні. Вынікам разгляду аднаго з іх стала рашэнне аб газіфікацыі вуліцы ў вёсцы Ляпюўка. Рашэнне ўжо прынятае. Неўзабаве будзе створаны кааператыў з домаўладальнікаў і працягнута нітка газарахода.

Некаторыя прыходзяць, што называецца, па старой памяці, як да былога начальніка Брэсцкага гарнізона, па пытаннях, звязаных з пенсійным забеспячэннем былых ваенных ці па службе цяперашніх ваіскоўцаў. Вось і сёння (9 чэрвеня). — Аўт.) былі такія пытанні. Звязваюся з Міністэрствам абароны, тэрытарыяльнымі ваеннымі камісарыятамі. Калі пытанне або просьба абгрунтаваныя, стараемся чалавеку паспрыць. (Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА

СПРОШЧАНЫХ ЗАКОНАЎ

Хто вырашыць лёс участкаў, якія пустуюць у сельскай мясцовасці?

Сёння, напэўна, няма такой вёскі, дзе б гэта праблема не існавала. Сучасная моладзь аддае перавагу гарадам, а бацькоўскія хаты застаюць толькі да тых часоў, пакуль у іх цепліцца жыццё. Пасля паціху разбураюцца, іх зносяць, а пустыя зямельныя пляцоўкі на агільным фоне, як бляма на воку. Ахвотных пачаць там новае жыццё знайсці няпроста. Аб тым, з якімі цяжкасцямі прыходзіцца сутыкацца на практыцы, падзяліўся з карэспандэнтам «МС» Аляксандр Крыванос, старшыня Патоцкага сельскага Савета Клічаўскага раёна, што на Магілёўшчыне.

— Калі весці размову пра зямлю, якая знаходзіцца на ўскрайку населенага пункта, яе можна лёгка ўключыць у севазварот, — канстатуе ён. — А вось калі побач няма сельгасугоддзяў ці нейкіх фермерскіх гаспадарак, узнікаюць складанасці. Гэта ў гарадзе заўсёды знойдзецца купец на любы кавалек зямлі, а калі гэта вёска ды яшчэ перспектыўная, ніхто не спяшаецца будаваць там сабе жылло.

На балансе сельвыканкама — 41 населены пункт, і практычна ўсюды ёсць некалькі пустуючых участкаў па 15-25 сотак. За апошнія 4 гады толькі два з іх — абодва ў вёсцы Дзмітраўка — былі ўзяты пад будаўніцтва. Адна справа — прывесці закінутую тэрыторыю ў парадак і перадаць у чысьці кляпалатлівыя рукі. І зусім іншая, калі гэтых гаспадарлівых рук няма, а страты на добраўпарадкаванне безнаглядных зямель вымушаны несці сельсавет. А яны, страты, не такія ўжо і маленькія. Трэба час ад часу абхоўваць там траву, выкарчоўваць хмызнякі, вывозіць смецце, наглядаць за тым, каб гэтыя тэрыторыі не становіліся месцамі стыхійных звалак... Між тым, колькасць праблемных аб'ектаў» не змяншаецца. Вось і сёлета ў Клічаўскім раёне закрываюцца 2 малакамплектныя школы, а гэта значыць, што нехта зменіць месца прапіскі, каб жыць бліжэй да работы ці вучобы.

«Некалі густанаселеныя клічаўскія вёсачкі цуюць літаральна на вачы. Едзеш па такой і здзіўляешся: быццам бы і дамоў шмат, а людзей на вуліцы амаль няма. Аляксандр Сцяпанавіч пералічвае: гэта пустычы дом, тут адзінокі стары жыве, а сядзі ўсяго некалькі разоў у год прыязджаюць».

— Гадоў 20 таму так званыя дачнікі яшчэ працавалі на зямлі і нешта вырошчвалі, а цяпер наведваюцца толькі, каб сабраць у лесе ягады і грыбы ці шашлык прыгатаваць,

— уздыхае старшыня. — Цывілізацыя вёску згубіла. Кінуўся народ у гарады шукаць шчасця, а зямля без чалавека дзічае.

Цяпер у вёсках набірае папулярнасць аграэкатурызм. Чаму б для гэтага не выкарыстоўваць пустуючыя землі? Клічаўскія мясціны, знакамітыя сваімі ляснымі масівамі, могуць прывабіць аматараў прыроды і палявання. Тым больш, што зямлі тут не так атручаны Чарнобылем, як у іншых раёнах. Нядаўна да старшыні сельскага Савета звярнуўся мясцовы жыхар, які пажадаў узяць участак безгаспадарчай зямлі ў роднай вёсцы Ваевічы, каб зрабіць на ім прыватны для турыстаў кутчак з альтанкамі. Аляксандр Крыванос гатовы падтрымаць гэту ідэю абедзюма рукамі. Ведае, што Сяргею Ільну — чалавек майстравіты, і ў тым, што ён можа стварыць для адпачывальнікаў усё ўмовы, не сумняваецца. Вось толькі яшчэ невядома, з'явіцца нарэшце ў населеным пункце гэты прыватны аб'ект ці не.

Тэарэтычна ўзяць зямлю можна — але толькі пад будаўніцтва дома ці пад агародніцтва. Для гэтага сельвыканкам не патрэбна ніякіх дакументаў, акрамя заявы. Бары, калі ласка, і карыстайся, было б жаданне. Адзіная ўмова — не адкладваць справу ў доўгую скрыню. Калі будаўніцтва на працягу года не пачалося, «чашчліваму» ўладальніку нагадуць: трэба хутчэй рабіць справу. А калі яшчэ праз 2 гады не будзе відаць зрухаў, то зямля можа сысці, як і прышлыла. Тое ж самае можа адбыцца і з участкам пад агародніцтва.

Сяргею Ільну зямля спатрэбілася для крыху іншых мэт. Дом у прадпрымальніка ўжо ёсць, а рабіць градкі для прыльнякаў аграэкатурызму неяк няёмка — ці яны зразумюць гумар гаспадары.

Прадпрымальнік нават пайшоў на тое, каб распачаць будаўніцтва, і паспрабаваў узяць у банку льготны крэдыт пад развіццё аграэкатурызму. Паверыў рэкламе, якая абяцала, што гэта можна зрабіць без лішніх цяжкасцяў. Але... хутка засумняваўся. У банку патлумачылі, што трэба спачатку сабраць вялікі пакет дакументаў і зрабіць праект. Дзе на яго ўзяць грошы, не паказалі. Але на гэтым праблема не заканчваецца. Наперадзе чакае візіт на месца камісіі з удзелам прадстаўнікоў раённай ўлады і «прысуд»: адпавядае зроблены праект неабходным патрабаванням ці не. Тэарэтычна могуць і адмовіць у крэдыце, калі што не так. Вось Сяргею Ільну і думае: а ці патрэбны яму такія складанасці? Смецця, што расцець купіць домік, чым аформіць у сваю ўласнасць пустыючую зямлю. Аляксандр Крыванос вельмі хацелі бы дапамагчы зямляку. Але чым? Калі ў Сяргею Ільну хопіць цяперня дзевяці пачатую справу да канца, а ў Аляксандра Крываноса — красамуюць для пераканання прадпрымальніка ў тым, што яму гэта патрэбна, то яшчэ адным пустыючым участкам стане ў раёне менш. На думку Аляксандра Крываноса, справа пайшла б хутчэй, калі б банкаўскую працэдуру для вясцоўцаў спрацілі.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

Каментарый у тэму

Старшыня Клічаўскага раённага Савета дэпутатаў Уладзімір КНІГА:

— Мы праводзім вялікую работу па зносе старых дамоў, выкарчоўваем дрэвы, добраўпарадкоўваем тэрыторыю — але перадаць яе, як правіла, няма каму. Асабліва, калі гэты участак знаходзіцца паміж іншымі дамамі ці поблізу ад балот. У нас зямлі не так запатрабаваны, як у тым жа Мінскім раёне. Тым больш, людзі з'яджаюць з сяла, а тая моладзь, што застаецца, не прыкляпа працаваць так, як іх дзяды і прадзеды. Пустуючую зямлю можна было б узяць пад сенакос, але ж цяпер мала хто трымае дамашнюю жывёлу. У нашых сілах знесці дом, надаць тэрыторыі эстэтычны від. Але што далей? Перадалі на баланс землеўпарадкавальнай службы, размясцілі аб'ект — бярыце, карыстайцеся! А вынік нульвы. Праз некаторы час зноў прыходзіцца ўбіраць там бур'ян, касіць траву. Шкада траціць на гэта дзяржаўныя грошы.

Складанасць заключваюцца яшчэ ў тым, што ў вёсках кінутыя землі перамяжоўваюцца з участкам, якія апрацоўваюцца. А для таго, каб сельскагаспадарчая тэхніка змалта заехаць на пэўную тэрыторыю, патрэбна так званая контурнасць поля. Інакш немагчыма нешта зрабіць. Прыходзіцца чакаць, калі суседнія ўчасткі таксама вьзваліцца.

Вельмі дапамагло б нашай працы, калі б ва Указ № 667 ад 27 снежня 2007 года, які зацвярджае палажэнне аб парадку выключэння зямельных участкаў, былі ўнесены пэўныя змены. І цяпер землеўпарадкавальныя службы афармляюць дакументы і перадаюць пустыючыя землі бясплатна толькі сельгасвытворцам. Летас мы такім чынам перадалі 40 гектараў, сёлета — ужо 20. Справа пайшла б хутчэй, калі б для лясгасаў таксама існавалі такія ж прэферэнцыі, які і для сельгасвытворцаў. Пакуль жа працэдура афармлення для іх платная.

ТЭМА ДНЯ

«ШАРМ» ДАЎНІНЫ ПАТРАБУЕ ЗАТРАТ

Якім павінен быць горад, дзе шануюць сваю мінуўшчыну?

У Гродне па ініцыятыве Савета па ўзаемадзейні органу мясцовага самакіравання пры Савеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу прайшоў семінар для старшын гарадскіх (гарадоў абласнога падпарадкавання) Саветаў дэпутатаў. Удзельнікі сустрэчы абмеркавалі пытанні захавання і папулярызцыі гісторыка-культурных спадчыны. На прыкладзе горада над Нёманам, дзе знаходзіцца найбольш (у параўнанні з іншымі гарадамі) такіх аб'ектаў, можна ўбачыць і цікавыя вопыт, і існуючыя праблемы.

Для таго, каб захаваць забудову гістарычнага цэнтру (яго плошча складае 302 гектары), Гродзенскім гарвыканкам была створана рабочая група і распрацавана адпаведная праграма. Мэта яе — аднавіць аб'екты нашай спадчыны і, разам з тым, улічыць сучасныя патрэбы жыццядзейнасці горада. Знайсці разумны баланс вельмі няпроста, адзначае першы намеснік старшыні Гродзенскага гарвыканкама Барыс ФЭДАРАЎ. Сёння ў гістарычным цэнтры знаходзіцца шмат будынкаў жыллага фонду, дзе калісьці было доволі прэстыжна кватараваць.

А цяпер... Драўляныя перакрыцці, адсутнасць гідразаліцыі фундаменту, старыя камунікацыі... На вуліцы Савецкай на шасціметровы глыбіні ляжыць цяжка польская каналізацыя з цэглы, змяняюць якую практычна на немагчыма без разбурання не толькі вуліцы, але і часткі дамоў. Усё гэта некампартна для людзей, якія тут жывуць, і вельмі складана для камунальнай і мясцовага бюджэту.

Такім чынам, з аднаго боку — «шарм» гістарычнага цэнтру, а з іншага — неабходнасць яго прыстасавання для сучасных рэалій. Таму пазіцыя мясцовай ўлады наступная: людзі там жыць не павінны. Тут месца для ўстаноў адпачынку, бізнесу, музейнага. Напрыклад, дзеля турыстычнай прывабнасці ў гістарычным цэнтры можна стварыць шэраг невялікіх музеяў (нумізматыкі, філатэліі, фатаграфіі...), для якіх ужо сёння ў запанісках Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея ёсць тысячы экспанатаў, многія з якіх мала хто бачыў.

Паводле адпаведнага ўказа кіраўніка дзяржавы, цяпер дазволена выводзіць з жыллага фонду кватэры на першых паверхнях будынкаў.

— Гэта дапамагло нам «рэзвязка» многіх «вузлы». Сёння хапае інвестараў, якія зацікаўлены працаваць у гістарычным цэнтры горада, а людзі ахвотна пераязджаюць адтуль у кватэры з нармальнымі ўмовамі, — кажа Барыс Федараў.

— На маю думку, трэба стварыць рэспубліканскую праграму захавання гісторыка-культурнай спадчыны Гродна як горада-му-

жэтныя грошы. У Гродне ёсць вопыт даволі жорсткіх кіраўніц рашэнняў, калі ўлада, так бы мовіць, настойліва прасіла буйных гаспадарніц прыняць ва ўласнасць некаторыя будынкі гістарычнага цэнтру — з невялікімі затратамі на іх рэканструкцыю, але ж з наступным выкарыстаннем у сваіх мэтах. Ды і ад чалавеча фактара многае залежыць. Напрыклад, дырэктар Гродзенскага мясакамбіната Анатоль ГРЫШУК захацеў і арганізаваў добра вядомы ўжо сёння аграмурыстычны мейтант у Каробчыцах. Хаця яшчэ не факт, што менавіта ў гэтай прадпрыемства былі найлепшыя магчымасці для ажыццяўлення такога маштабнага праекта... Альбо ўзгадаем рэканструкцыю Гродзенскай сінагогі, старэйшай з дзеючых на постсавецкай прасторы. І бюджэтам спрабавалі дапамагчы, і спонсараў у замежжы шукалі. Аднак менавіта мясцовыя прадпрымальнікі, і перш за ўсё заснавальнік холдынга «ЗОВ» Уладзімір ЗУХАВІЦКІ, узяліся за аднаўленне будынка, які быў закладзены ў XVI стагоддзі.

Але ёсць, вядома, і пытанні, якія трэба вырашаць на рэспубліканскім узроўні.

— Прапановы, якія прагучалі на семінары ў Гродне, будзем абмяркоўваць з выходам на адпаведныя дзяржаўныя органы, а праблема будзе імі вьвучана і, па магчымасці, вырашана, — сказала старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні Святлана ГЕРАСІМОВІЧ.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Ёсць пытанне

СЕМ РАЗОЎ АДМЕРАЦЬ...

Калі чалавек плануе на год — ён сее жыта, калі на будучыню — будзе школу

Татцяна ЛАЗОЎСКАЯ

«Да вас звяртаюцца бацькі вучняў Шчэпціцкай сярэдняй школы і жыхары аграгарадка Шчэпціч Клецкага раёна з просьбай дапамагчы нам захаваць школу, паколькі сёння стаіць пытанне аб закрыцці ўстановы адукацыі ў нашым населеным пункце. Мы разумеем, што яна не адпавядае цалкам патрабаванням сучасных санітарных нормаў, але вельмі крыўдна за тое, што на працягу апошніх 25 гадоў нас «кармілі» аб'яцанкамі аб новай школе. Ішлі гады, мянялася ўлада, а ва ўстанову сродкі не ўкладваліся: ні ў рамонт, ні ў рэканструкцыю. У канцы 1980-х пачалося будаўніцтва новай школы. Ды хутка работы спынілі, а сцены і фундамент параскравалі... У сувязі з будаўніцтвам аграгарадка ў 2007 годзе мы спадзяваліся, што будзе зроблены капітальны рамонт школы ці хаця б заменіць вокны. Але прадстаўнікі ўлады супайкавалі, што неметазгодна ўкладваць грошы ў стары будынак, бо хутка будзе ўзведзены новы. У 2008-м у жылгарадоў зноў з'явілася надзея, калі былога дырэктара школы Алену Новік выбралі дэпутатам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Ды воз і сёння там. У 2013 годзе з абласнога бюджэту выдзяляліся сродкі на ўзвядзенне новага будынка. Але ўлады не палічылі за патрэбнае іх асвойваць. На сёння мы маем старую школу 1939 года пабудовы з шатх-новы калодзежамі і надворным прыбыральнямі. Акрамя таго, не працуюць будынак камбіната бытавога абслугоўвання, закрыты прамтаварны магазін, паўпусты і будынак сельскага Дома культуры».

Атрымаўшы такое пісьмо, мы не маглі не адразаваць на яго. Карэспандэнт газеты выехаў на месца.

Установа адукацыі — у Доме культуры?

У Шчэпцічах карэспандэнта, толькі, чакалі з самай раніцы. Як відаць са старшынёй Клецкага раённага Савета дэпутатаў Святланай Чакун мы выйшлі з машыны, нас адразу ж абступілі бацькі школьнікаў. А непалёку сапраўды віднеўся зарослы

рыянты вырашэння праблемы: «скінуцца» на рэканструкцыю старой школы ўсім аграгарадком, перапрафіляваць пад яе прасторныя па вясковых мерках Дом культуры ці ў крайнім выпадку пакінуць у існуючай установе адукацыі базавую школу.

— З закрыццём школы прыйдзе ў заняпад і вёска. Праз год-другі адрамантаваны будынак Дома культуры, які і іншыя сацыяльныя аб'екты, стануць проста незапатрабаванымі, — лічаць людзі.

— Сёння мы не закрылі ў раёне школу, дзе вучыцца 36 дзяцей, таму што там вельмі добрая матэрыяльная база. Мы разумеем, што па колькасці вучняў (іх 89) у аграгарадку Шчэпціч школа мае права на існаванне. Але, з іншага боку, існуючая база не дазваляе эксплуатаваць памешканне, — выказаў сваё меркаванне Геннадзь Міхайлавіч. — Напачатку меркавалі перавесці яе ў базавую, але ж калі атрымалі прадлісанне санітарных службаў, памяншалі рашэнне. Так, калісьці ў населеным пункце планавалася новая школа, разглядаўся праект, ды не былі выдзелены грошы з бюджэту, — гаворыць Геннадзь Салавей. — Цяпер жа кіраўніком дзяржавы пастаўлена задача па аптымізацыі сістэмы адукацыі. Пры закрыцці Шчэпціцкай школы мы сканомім звыш 1 млрд рублёў, якія пойдуча на павышэнне зарплат

вічаў — п'яць. Але, як сцвярджае старшыня райвыканкама Геннадзь Салавей, дастаўка школьнікаў будзе наладжана: дадаткова неабходны два аўтобусы. У сувязі з чым чакаецца дапамога ўпраўлення адукацыі Мінаблявыканкама.

— Сёння мы не закрылі ў раёне школу, дзе вучыцца 36 дзяцей, таму што там вельмі добрая матэрыяльная база. Мы разумеем, што па колькасці вучняў (іх 89) у аграгарадку Шчэпціч школа мае права на існаванне. Але, з іншага боку, існуючая база не дазваляе эксплуатаваць памешканне, — выказаў сваё меркаванне Геннадзь Міхайлавіч. — Напачатку меркавалі перавесці яе ў базавую, але ж калі атрымалі прадлісанне санітарных службаў, памяншалі рашэнне. Так, калісьці ў населеным пункце планавалася новая школа, разглядаўся праект, ды не былі выдзелены грошы з бюджэту, — гаворыць Геннадзь Салавей. — Цяпер жа кіраўніком дзяржавы пастаўлена задача па аптымізацыі сістэмы адукацыі. Пры закрыцці Шчэпціцкай школы мы сканомім звыш 1 млрд рублёў, якія пойдуча на павышэнне зарплат

настаўнікам. У наступным годзе плануем павялічыць заробкі педагогаў да 50%. А для гэтага кожны месяц патрабуецца дадаткова 400 млн рублёў. Такія грошы нам ніхто не дасць, іх трэба шукаць самім.

Упушчаныя магчымасці

Драўляны будынак старой школы знаходзіцца сярод зеляніны. Побач — добраўпарадкаваныя кветнікі і градкі. Ён, хутчэй, нагадвае ўтульны, дагледжаны дом. Адчуваецца, што такі парадак могуць навесці сапраўдныя гаспадары.

— Калектыў тут вельмі дружны, працывіты, прафесійны, — перахапіла мой погляд Святлана Чакун.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

МЯСЦОВЫ ЧАС

ПАРАДАК У СЕЛЬСАВЕЦЕ НАВЯДЗЕ БРЫГАДА

Чатыры чалавекі сёння працуюць у брыгадзе па добраўпарадкаванні, створанай пры Стаўбунскім сельвыканкаме Веткаўскага раёна. Узначальвае яе Уладзімір Цярхоін, па сумяшчальніцтве — стараста вёскі Стаўбун. Старшыня Стаўбунскага сельскага Савета Міхаіл Грышчакін гаворыць, што сёння проста не справіўся б з добраўпарадкаваннем тэрыторыі, калі б не сумленныя праца работнікаў брыгады:

— Тэрыторыя нашага сельсавета вялікая. Мне дазволена браць у брыгаду па добраўпарадкаванні да 10 чалавек, каб і пакуль што працуюць чаквёра. Калі гэтыя рабочыя не будзе, вёскі пазастаюцца пустазеллем. Цяпер жа паўсюль патрабуюць добраўпарадкавання. Брыгада робіць усю работу, якую ім прапануюць. Яны займаюцца добраўпарадкаваннем тэрыторыі — напрыклад, падкошваюць траву. Цяпер вось робяць дзіцячы гарадок: усталёўваюць на пляцоўцы турнікі, арлы, горку, фарбуюць агароджы... Сярод тых вёсак, якія знаходзіцца на тэрыторыі нашага сельсавета, ёсць зусім невялікія і маланаселеныя. Напрыклад, у лясной вёсцы Юрга, жывуць толькі два чалавекі, хоць зарэгістравана чатыры. Там, акрамя падкошкі травы, мы нічога не робім. А ў вёсцы Гарадок пражывае пяць чалавек. Для іх наша брыгада зрабіла каптажы на два калодзежы. Людзі ж пажылыя — трэба, каб ім было зручна набіраць ваду. Таксама саўгас «Стаўбунскі» дапамог нам зрабіць малая архітэктурныя формы — вельмі прыгожыя, яны знаходзіцца на ўездзе ў аграгарадок Стаўбун. Да таго ж у нас былі праведзены раённыя суботнікі, усё грошы ад якіх перавалі на патрэбы сельскіх Саветаў. Мы за гэтыя сродкі купілі бензалілу, кустарэз. У нас дазваляецца, каб за сельвыканкама была замацавана тэхніка. Але ж у мяне прыватны трактар, і мне саўгас дае расходныя матэрыялы, каб з яго дапамогай прывозіць усё шосьці вёска сельсавета ў належаць стан.

Старшыня Веткаўскага раённага Савета дэпутатаў Віктар МАСЕЙКАў дадае, што для навядзення парадку на тэрыторыі выкарыстоўваюцца розныя варыянты:

— У нас у Веткаўскім раёне адзінаццаць сельсаветаў — і ў кожным свае падыходы да рэалізацыі заданых добраўпарадкавання тэрыторыі. У нас прынята распрадаваць аб замацаванні гарадскіх арганізацыяў за сельсаветамі. І раз на тры гады — кожны чалавек — у падшэфны сельсаветы вьвязваюць спецыялісты, каб аказаць гэтую дапамогу.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

«ПАМЯЦЬ НЕ МОЖА БЫЦЬ СЦЁРТА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)
— *Ведаю, што вы праводзіце вялікую работу па увекавечанні ахвяр вайны, наогул па захаванні памяці пра вайну...*

— Па-першае, я сам два разы ўдзельнічаў у ваенных дзеяннях у Афганістане, ведаю, што такое вайна. І даўно прыйшоў да высновы, што нельга дапускаць сцірання памяці пра вайну. Да чаго гэта прыводзіць у іншых краінах, мы бачым. Знішчыць памяць са свядомасці маладзейшага пакалення — гэта нібы сцёрці інфармацыю з электроннага носьбіта. Тады на гэтым месцы можна размяшчаць дыяметральна процілеглую інфармацыю, можна гаварыць, што вайны не было, не было ахвяр і гераізмаў, альбо даваць падзеям сваю інтэрпрэтацыю. А каб цяжкі было сцёрці памяць, павінны захоўвацца помнікі. Я гэтай справай займаюся, кіруючыся прынцыпам: калі не мы, то хто? Таму я не мог не падтрымаць ініцыятыву абласнога камітэта БРСМ па наведванні парадку ля помнікаў у памежжы, на тэрыторыі Польшчы.

Многія цяперашнія жыхары Брэстчыны нават не ведаюць, што ў паўсотні кіламетраў ад Брэста размяшчалася цэлая сістэма Шалагаў (лагераў для ваеннапалонных). Паводле падлікаў некаторых гісторыкаў, праз гэтыя лагеры прайшло звыш мільёна савецкіх салдат і афіцэраў, большая частка іх загінула.

«Нельга дапускаць сцірання памяці пра вайну. Да чаго гэта прыводзіць у іншых краінах, мы бачым.»

Яшчэ перад вайной немцы (у ходзе падрыхтоўкі да яе) узводзілі так званыя шалагі. Гэта нагадвала загоны для жывёлы. Да спупоў мацавалі агароджу, ставілі назіральныя вышкі. Першыя палонныя з'явіліся тут 22 чэрвеня 1941 года. Іх не кармілі, людзі гінулі ад голаду, ран, інфекцый. Палонных сьведом пакалілі паміраць. Яны трымаліся ў асноўным за кошт таго, што прыносілі спягядлівія месціцы. Калі стала набліжацца зіма, палонных пачалі масава расстрэльваць. У лясах вакол горада Бяла Падляска абазначана пяць месцаў расстрэлаў. Побач з вёскай Хусінка — дзве брацкія магілы на 10 000 і 15 000 расстрэляных. Ля вёскі Васкшэніца ляжыць не менш за 11 тысяч ваеннапалонных. У раёне вёскі Калілаў наогул — 40 000 салдат і афіцэраў. Уявіць нават няпроста — чатыры дывізіі адразу... Столькі ж ля вёскі Хола... Сціпныя абеліскі былі ўстаноўлены ў 1967 годзе. Да той пары пра ваеннапалонных наогул не прынята было гаварыць, бо, як вядома, Сталін лічыў іх здраднікамі. У канцы 60-х месцы расстрэлаў абазначылі, бо гэта жыло ў памяці мясцовых жыхароў. Але помнікі састарэлі, зараслі.

— *Хіба іх ніхто не дглядае?*
— Гэта перасталі рабіць з развалам Савецкага Саюза, са спыненнем існавання Варшаўскага дагавора. Некаторыя з абеліскаў цяпер аказаліся на прыватнай тэрыторыі. І нікому да іх няма справы. Першы раз мяне завёз туды вялікі энтузіяст увекавечання памяці — першы сакратар абкама БРСМ Віктар Іванюк. Маладзё і раней некалькі разоў туды ездзіла, праводзіла працоўныя дэсанты па наведванні парадку. 16 снежня 2012 года я хадзіў, чытаў надпісы на абелісках — і мурашкі бегалі па скуры.

Мы проста не маем права даць памерці памяці пра сотні тысяч загубленых жыццяў. Першае, што я зрабіў пасля прыезду — давёў праблему да ведама дэпутатаў Саюзнага парламента. Я ўваходжу ў склад камісіі гэтага парламента па абароне, бясспецы і барацьбе са злачыннасцю. А дэпутаты нашай камісіі пазнаемілі з інфармацыяй свае парламента. Зразумела, што працэнтаў 70 усіх загінулых у шталагах — рускія. Таму было б справядліва, каб Саюзная дзяржава прыняла ўдзел у фінансаванні праекта.

— *Ці ёсць разуменне на гэты конт у калег па Саюзным парламенце?*

— Разуменне ёсць. Але справа праасведацца не так хутка, як хацелася б. Думаю, што яна зрушыцца з месца пасля правядзення пасяджэння Саюзнага парламента ў Брэсце, якое запланавана на 21 чэрвеня. 22-га мы ўсе разам пойдзем на мітынг, які па традыцыі праводзіцца а чацвёртай раніцы ў Брэсцкай крэпасці. Дэпутаты таксама возьмуць удзел ва ўрачыстым адкрыцці помнікаў-крыжоў на месцы гібелі ваеннапалонных у Брэсце. Пяціметровыя жалезныя крыжы будуць устаноўлены ў раёне 38-й дэсантнай брыгады і па вуліцы Смірнова, каля цяперашняга мяскаамбіната.

Ну і пакуль вырашаюцца пытанні з фінансаваннем праекта па дглядзе помнікаў на тэрыторыі Польшчы, мы не сядзім склаўшы рукі. 9 красавіка гэтага года разам з актывістамі ваенна-гістарычнага клуба «Гарнізон» правалі суботнік у Хусіцы. Там трэба было абгарадзіць месца расстрэлу і помнік. Бо яны знаходзіцца ў лесе, і да абеліска прыходзяць дзікі, іншыя жывёлы. Мы з хлопцамі паставілі слупы і зрабілі часовую агароджу ў дзве жэрдыкі — усё ж абарона ад няпрощаных гасцей.

А ў Калілаве былі ўстаноўлены два высачэзаныя металічныя крыжы — правасланы і каталіцкі, каб абазначыць гэтае месца здалёк, прыцягнуць увагу. Тут пахавана 40 тысяч чалавек. На мерапрыемства з нагоды асвячэння крыжоў сабралася вельмі многа людзей, мы і самі не чакалі. Прышлі, здавалася, усё мясцовыя жыхары. Адно бабуньку, якая хадзіць не можа, прынеслі на руках, другую прывезлі ў калясцы. Гэтыя старыя аказаліся сведкамі тых трагічных падзей. Іх распавед прусытныя слухалі з заміраннем сэрца. На мерапрыемстве быў і прадстаўнік генконсульства Расіі ў Брэсце. Генеральны консул Мікіта Маткоўскі нашы ідэі ўсяляк падтрымліваў.

— *Відавочна, увекавечанне памяці не абмяжоўваецца падтрыманнем у парадку помнікаў і магіл?*

— Так, мы збіраемся распрацаваць маршруты, абазначыць іх паказальнікамі на дарозе. Сюды дзе нямаю турыстаў, у тым ліку з Расіі, краін Захаду. Яны маглі б заехаць, пакласці кветкі, паспрабаваць усвядоміць маштаб трагедыі. Дарэчы, недалёка ад згаданых вёсак знаходзіцца населены пункт Сабібор. Там фашысты знішчылі 250 тысяч яўрэяў. Там многа і нашых людзей, выхадцаў з Беларусі, Расіі. На месцы трагедыі ёсць помнік, таблічкі на ім напісаны на розных мовах свету. Але ні слова няма ні на рускай, ні на беларускай мовах. Вядома, што лабег групы партыётаў з названага лагера смерці арганізаваў капітан Саша Плячорскі, савецкі афіцэр. Там проста мусіць быць запіс па-руску альбо па-беларуску. Мы гэтым займаемся, але працэдура не простая, патрэбны ўзгадненні, дазволы шэрагу польскіх ведамстваў. Думаю, усё гэта неўзабаве ўдацца атрымаць.

УСЕ СРОДКІ ДОБРЫЯ,

калі чалавека ўдаецца вярнуць да нармальнага жыцця

Радастава — асабліва палеская вёска: знаходзіцца яна ў Драгічынскім раёне, на мяжы з Украінай, даволі аддалена ад райцэнтра і іншых буйных населеных пунктаў. З працай, асабліва для маладых здаровых мужчын, тут заўсёды было складана. Таму і прывыклаіся многія ездзіць на заробкі.

«Гуляю на працоўнай»

Зарабіўшы грошы, галава сям'і вяртаецца дадому, і тады нярэдка дрэнна бывае не толькі сям'і. Вяскоўцы-шабашнікі, як правіла, адчуваюць сябе гаспадарамі жыцця і лічаць нормай пасля працоўнай вахты гэтак жа доўга «адпачываць». Аднаму словам, прыезд з заробкаў нярэдка ператвараецца ў працяглую п'янку.

І ўздзейнічаю на такі кантынгент людзей надзвычай складана. Яны не звязаны адносінамі з працоўным калектывам. На ўшчунанні наогул не рэагуюць маўляў, гуляю на свае працоўныя і нікому не абавязаны даваць справаздачу. Найбольш эфектыўныя меры ўздзеяння на такіх людзей можа прыміняць толькі міліцыя. У п'яным выглядзе вясцоўцы, здараецца, здзяйсняюць розныя правапарушэнні. І ведаюць, што ў такіх выпадках спуску не бывае. А міліцыя, асабліва супрацоўнікі Дзяржаўтаінспекцыі, паводле слоў старшыні сельвыканкама, бываюць у Радаставе літаральна праз дзень. Нават прысутнасць памехніку — людзей у форме — іншы раз дысцыплінуе п'яніц і дбажыраў, лічыць кіраўнік мясцовай улады (у Радаставе знаходзіцца пост Пінскага памежнага атрада).

Змагацца за сям'ю

Старшыня Радастаўскага сельскага Савета Алена СУХАРЭВІЧ пераканана, што прафілактыка, калі ёю займацца пастаянна, усё ж дае свае плады. Вяскоўцаў «кончанымі» алкаголікамі, якім ужо нічога не дапаможа. Яны жывуць ад чаркі да чаркі — гэта і мэта, і асноўны змест іх жыцця. За астатніх людзей вярта змагацца, асабліва калі гаворка ідзе пра сям'і, якія маюць дзяцей.

Характэрным прыкладам працы ў гэтым кірунку можа быць сям'я маці п'яярных дзяцей В. Гаспадыня сям'і, дзе раслі чатыры хлопчыкі і дзюўчынка, запіла. Дайшло да таго, што дзеці хадзілі галодныя, таму паўстала пытанне аб тым, каб забраць іх з сям'і. Дзяцей накіравалі ў прытулак. Тады жанчына ўпершыню адчула, што становішча сур'ёзнае, з ёю зусім не жартуюць. Яна праралычылася, закадзіравалася, вярнулася на працу. Яе старэйшая дачушка ў школе была адной з лепшых вучаніц — на гэта асабліва націскалі псіхологі, са-

«Апошнім часам сярод самагоншчыкаў і прадаўцоў сурогатаў заўважаюць прыстойных пенсіянераў, якім прадукцыю пастаўляюць гарадскія дзеці.»

цыяльныя работнікі, прадстаўнікі ўлады. І жанчына перастала піць, прывяла ў парадак дом, уззялася за агарод... Гэта была перамога. Ёй вярнулі дзяцей. Сёння яе старэйшая дачка ўжо студэнтка педуниверсітэта, хлопцы вучацца — у прафтэхвучылішчы і ў школе.

— Адзінае, што можа ўтрымаць жанчыну на хісткай дарожцы, — гэта дзеці, — гаворыць старшыня сельвыканкама Алена Сухарэвіч. І гісторыя В. — не адзінаквы прыклад, калі дзяцей вярталі ў сям'ю. Праўда, не ва ўсіх гладка складваецца потым. Здараецца, што бацькі зрываюцца і зноў запіваюць. Але нават год нармальнага жыцця сям'і варты таго, каб за гэту сям'ю змагацца.

Кропкі нелегальнага гандлю

Вельмі важна, лічыць Алена Сцяпанюна, каб у вёсках былі добрыя старасты: не фармальныя адзінкі, а людзі аўтарытэты і неабякавыя. З іх дапамогай лягчэй выяўляць кропкі незаконнага гандлю самагонкай ды іншымі сурогатамі алкаголю. Нядаўна ў вёсцы Сварын Радастаўскага сельсавета прыкрылі такую нелегальную «манапольку». У жанчыны было налагатовае 500 літраў брагі. Пасля таго, як са-

магоншчыца заплаціла штраф, больш не чуваць пра яе незаконныя промысел.

Усяго ж з пачатку гэтага года супрацоўнікамі райаддзела міліцыі ліквідавана 36 кропак нелегальнага гандлю самагонкай і рознымі сурогатамі, — расказала старшыня Драгічынскага раённага Савета Святлана Барташ.

Такія статыстыка ёсць у кожным раёне. Ліквідацыйны гэтых нелегальных гандлёвых кропак міліцыя сёння займаецца актыўна. У Камянецкім РАУС расказалі, што сёлета 20 чалавек прыцягнуты да адказнасці, 12 матэрыялаў знаходзіцца ў судзе. Вельмі сумую тэндэнцыя па гэтай тэме адзначаў начальнік Камянецкага райаддзела міліцыі Сяргей Грэцкі. Апошнім часам сярод самагоншчыкаў і прадаўцоў сурогатаў заўважаюць прыстойных пенсіянераў, якім прадукцыю пастаўляюць гарадскія дзеці. Восі і нядаўна за гэтым заняткам была заўважана былым школьнай настаўніца. Адукаваная жанчына разумее, што людзей травіць, але ідзе на гэта. Хіба тут дапамогуць ушчуняны?

Ахоўнікі правапарадку лічаць, што вярта павялічваць штрафныя санкцыі ў разы, а за другі факт падобнага правапарушэння — заводзіць крмынальную справу.

Нелегальнае спіртное — адзін з фактараў распаўсюджвання п'яства, асабліва ў сельскай мясцовасці. Па злычынных каналах кантрабанднікі спирт паступае ў Кобрын, Брэст. Адтуль невялікімі партыямі ён накіроўваецца

ў суседнія раёны вобласці. Нядаўна ў жыхара Брэсцкага раёна аперацыйнікі знайшлі аж шэсць тон 92-працэнтнага зтылавага спірту — гэта ж цэлая аптова база! За літр неразведзенага спірту, як устаноўлена, просяць 60 тысяч рублёў. У разведзеным выглядзе атрымліваецца ўдвай танней, чым гарэлка ў магазіне. Пра якасць гэтага сурогату гаварыць не даводзіцца.

Калі алкаголь стане менш даступным, то і п'яных будзе менш, — лічаць кіраўнікі мясцовых органаў улады і праваахоўнікі. І з гэтым меркаваннем нельга не пагадзіцца.

Алкаголь забірае жыцці

Летась у Камянецкім раёне мужчына памёр пасля таго, як яго пакусала зграя бадзяхны сабак. Аказалася, грамадзянін даўно злоўжываў спіртным і ў той раковы дзень таксама быў на добрым падлітку.

А зводкі пажарнага ведамства нярэдка нагадваюць ведамаленні з франтоў. І тут пітушчыя людзі ў найпершай групе рызыкі. Старшыня Парэцкага сельскага Савета дэпутатаў Міхаіл Віркоўскі расказаў пра выпадак у гэтым сэнсе паказальны. У Пароччы купілі хату былы гараджанін. І свай пераезд доўга адзначаў. Гулялі ўсе аматары дармовай выплукі і закускі. Застоллі цягнуліся да раніцы. І першы раз лёс толькі злёгка папярэдзіў неабачлівага гаспадара дома: ад незатушанай

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НАВІНЫ З РЕГІЁНА

Кулінарны форум

На Віцебшчыне паспяхова рэалізуецца міжнародны праект «Паляпшэнне кулінарнага сэрвісу ў Латгаліскім і Віцебскім рэгіёнах, грунтуючыся на канцэпцыі кулінарнай спадчыны».

Нядаўна ў Верхнядзвінскім раёне адбылося пасяджэнне членаў рабочай групы праекта. Яны наведвалі кавярню, рэстаран, далі выслоўкі ацэнку таму, як удала (у мяляўнічых мясяцях) знаходзіцца сядзіба для прыёму турыстаў. Іншаземных гасцей вельмі ўразіў дуб, якому каля 450 гадоў.

Акрамя Верхнядзвіншчыны, гэты праект рэалізуецца на тэрыторыі Полацкага, Лепельскага, Мёрскага і Глыбоцкага раёнаў, а таксама пяці краёў Латгаліі.

Віцебская вобласць уступіла ў Еўрапейскую сетку кулінарнай спадчыны — робіцца многае для яе папулярызцыі.

Сонейка — нават на люках!

У Глыбоцкім раёне адбыўся суботнік — у рамках падрыхтоўкі да святкавання 600-й гадавіны заснавання горада Глыбока. Раней яго былі праведзены два аналагічныя суботнікі.

Планы па ўпрыгожанні райцэнтра грандыёзныя. Напрыклад, напярэдняні свята будзе ўсталяваны крыж вышыней 8 метраў. А раней у Глыбокім з'явіўся помнік барону Мюнхгаўзену. Мясцовыя жыхары імкнуча ствараюць прыгажосць нават на люках тэхнічных калодзежаў. Адны маляюць кветкі, другія — гадзіннікі, трэція — со-

нейка, ягады і гэтак далей. Распісваць люкі дапамагаюць школьнікі.

«Гарадоцкі Парнас»

У будучай сталіцы сёлетніх «Дажынак» Гарадку прайшоў свята, прысьвечанае аўтару паэмы «Тарас на Парнасе» Канстанціну Веранічыну.

Адбыўся канцэрт творчых калектываў горада і раёна «Вечарынка на Парнасе», адкрыты раённы конкурс «Ці знаў хто з вас, браткі, Тараса?», кніжныя выстаўкі. Вельмі насычаным падзеямі было «Свята падворкаў» — з песнямі, танцамі, гульнямі і забавамі, а таксама народнай кухняй.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

СЕМ РАЗОЎ АДМЕРАЦЬ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Разам з тым, інфраструктура даўно састарэла: няма ні гарачага, ні нават халоднага водазабеспячэння (карыстаюцца шахтным калодзежам), на вуліцы і ўсе іншыя выгоды. Праз дарогу — блок харчавання з невялікай залай, дзе вучні абедуюць у тры заходы. У невялікім калідорчыку — рукамыйнікі. Адсутнічае і спартыўныя зала. У школе толькі шэсць кабінетаў: дзеці вучацца ў дзве змены.

Дырэктар школы Марына Плотка не можа стрымцаць свайго хвалевання за лёс любімай школы:

— Гэты будынак сваё аджыў. Мы разумеем, што цяпер зусім іншыя падыходы да школьных памяшканняў, а наша не адпавядае санітарным нормам. Ды крыўдна, што ў такім населеным пункце, як аграгарадок, склаліся абставіны, калі даводзіцца закрываць установу. Бальчое пытанне перш за ўсё для вучняў, і бацькоў, большасці настаўнікаў. У нас стабільны калектыв педагогаў, працавалі разам па 20-25 гадоў. Вельмі не хочацца развітвацца з імі. Але час нельга павярнуць назад. І тая магчымасць, калі можна было пабудавать новую школу ці рэканструаваць старую, упущаны.

Сёння ў школе працуе 18 настаўнікаў, прычым толькі адзін з іх пенсіянага

ўзросту. Як адзначыла Марына Іванюна, узнікаюць складанасці з працаўладкаваннем настаўнікаў-філолагаў і настаўнікаў пачатковых класаў. Не было пакуль прапановы і педагогам, якім застаецца да пенсіі два гады. Але ў сувязі з ліквідацыйнай устаноў яны маюць права дэ-тэрмінавага выхду на пенсію.

Дзеці нараджаюцца, дэмаграфія паляпшаецца

У Шчэцінач пражывае каля 700 жыхароў, у тым ліку 89 вучняў школы, 40 выхаванцаў дзіцячага садка. Дэмаграфічная сітуацыя мае тэндэнцыю да павелічэння. Намеснік дырэктара школы па вучэбна-выхавальнай рабоце прааналізавала перспектывы на бліжэйшыя пяць гадоў. Па яе падліках, нават калі ў вёсцы застаецца базавая школа, тут будзе вучэньцаў не менш за 89 дзяцей. Летась у Шчэцінач нарадзілася 15 немаўлят, сёлета 10. І гэта яшчэ не канец года.

«Калі чалавек плануе на адзін год наперад — ён сее жыта. Калі думае на дзесяцігоддзе наперад — ён садзіць сад. Калі думае аб будучыні — ён будзе школу. Гэта казалі не мы. Так сцвярджае народная мудрасць», — гавораць бацькі. І як мне падарсца, яны настроены рушуча: усімі даступнымі ў рамках

закона сродкамі абараняць свае інтарэсы і інтарэсы сваіх дзяцей. Паабяжалі вось прывесці малых 1 верасня на святую лінейку сюды, у старую школу. Не ў Клец і не ў Даматканавічы. Хаця, зрэшты, тамтэйшы аграгарадок значна лепш уладкаваны, з добрай сацыяльнай інфраструктурай. А будынак школы — з усімі выгодамі, актавай і спартыўнай заламі, стадыёнам.

— З закрыццём школы прыйдзе ў заняпад і вёска. Праз год-другі адрамантаваны будынак Дома культуры, які і іншы сацыяльныя аб'екты, стануць проста неапатрабаванымі, — лічаць людзі. І каб пераканаць іх аддаць дзяцей у іншыя школы, мясцовай уладзе спатрэбіцца заклікаць на дапамогу важкія аргументы. І гэта павінны быць не проста словы, а дзеянні, канкрэтныя, адчувальныя захады на карысць людзей.

КПП будзе адкрыты

Сельскаму Дому культуры пастаянна не шануць з кадрамі. Прыйдзе чалавек, папрацуе і звальняецца. Прычына — невялікі заробкі. Паўтара месяца таму тут з'явіўся новы мастацкі кіраўнік, які імкнецца наладзіць работу ўстаноў культуры. Да 1 чэрвеня, Міжнароднага дня абароны дзяцей, падрыхтаваў канцэрт

з выхаванцамі. Аднавіліся дыскатэкі. На апошнюю, дарэчы, сабралася звыш 40 чалавек. У планах — стварэнне новых творчых калектываў, падрыхтоўка канцэртнай праграмы.

Жанна ВАРАБЕЙ, першы намеснік начальніка ўпраўлення адукацыі Мінэблвыканкама:

— Арганізацыю адукацыйнага працэсу і стварэнне бясспечных для вучняў Шчэцінскай школы ўмоў правяраў Мінскі абласны цэнтр гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя. У выніку адбыліся адукацыйны і турызм Клецкага райвыканкама атрымаў прадпісанне з патрабаваннем ліквідаваць парушэнні. У аддзеле вывучылі сітуацыю і разгледзелі разнастайныя варыянты яе вырашэння з прыцягненнем спецыялістаў. Прышлі да высновы, што наладзіць працэснае водазабеспячэнне вельмі цяжка: бліжэйшая воданаронная вежа знаходзіцца за 2 кіламетры ад школы, прычым пры вады па мікрабіялагічным і хімічным саставе не адпавядаюць

санітарным нормам. Акрамя таго, драўляныя пабудовы школы патрабуюць капітальнага рамонту. Тут усяго 6 класных памяшканняў, адсутнічаюць унутраныя прыборальні, спартыўная зала і фактычна харчовы блок.

Наладзіць вучобу для дзяцей у будынку сельскага Дома культуры таксама немагчыма: ён не адпавядае патрабаванням, што прад'яўляюцца да устаноў адукацыі. А рамонт, рэканструкцыя, выбар праектна-каштарыснай дакументацыі абыддуцца раённаму бюджэту ў суму каля 7 млрд рублёў. Падвоз вучняў будзе ажыццяўляцца ў бліжэйшыя сярэднія школы — Клецкую № 2 і Даматканавіцкую — транспартам аддзела адукацыі, спорту і турызму райвыканкама з улікам пажаданняў бацькоў і саміх дзяцей.

пярэдне правесці навучанне) тут любога ахвотнага: змяшчаем аб'явы, шукаем кандыдатаў. І ў бліжэйшы час, мяркую, пытанне будзе вырашана. Мы павінны выконваць даведзеныя сацыяльныя стандарты ў сельскай мясцовасці: адзін комплексны прыёмны пункт на 2 тыс. насельніцтва. І мы гэта робім.

— У Клецкім раёне 12 комплексных прыёмных пунктаў, што перавышае устаноўленыя стандарты. Але прыбыток працуюць толькі тры з іх, даводзіцца перакрываць гэтыя страты, — канстатуе намеснік старшыні райвыканкама Юрый Карловіч. — Напрыклад, у Клецкім раённым камбінаце бытовага абслугоўвання створаны новыя вытворчасці, наладжа-

ны выпуск праштых коўдраў на імпартаўны камп'ютарны абсталяванні. Што да прамтаварнай крамы, то яна знаходзілася асобна, але ў адным будынку з прадуктовай. У харчовай, як адзначыла прадавец, выручка штомесяц складала каля 200 млн, у прамысловы лад я не перавышала 6-8 млн. Таму прамысловыя тавары перамясцілі ў харчовы магазін. За першы месяц работы ўжо прададзена спадарожных тавараў на 20 млн рублёў. А ў памяшканні былой прамтаварнай крамы зрабілі еўрарамонт і плануюць адкрыць залу, якую мясцовыя жыхары змогуць арандаваць для арганізацыі сямейных мерапрыемстваў.

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15 ад 17 лютага 2009 года выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, рэдакцыя выдавецкага ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.**
Адказная за выпуск **КАРПЕНКА Н.У.**

Грамадскі савет: **ГЕРАСИМОВІЧ С.М.**, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; **АСКЕРКА Ю.В.**, адказны сакратар Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Савеці Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь;

АЦЯСАЎ А.Я., старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў; **НАВУМЕНКА А.В.**, старшыня Нараўлянскага раённага Савета дэпутатаў; **СУШЧАНКА М.Л.**, старшыня Глушанскага пасяковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.
Выдавец — Рэдакцыя выдавецкага ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»
АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН: 292 44 12;
e-mail: info@zvzyzda.minsk.by
Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларусь Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79.
Тыраж 20.611. **Нумар падпісаны ў** 19.30 17 чэрвеня 2014 года.

Шляхамі пісьменніка

У ГОСЦІ ДА БЫКАВА

Заўтра, у 90-ы дзень нараджэння народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава, свае дзверы для наведвальнікаў расчыняць філіял Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры — «Музей-дача Васіля Быкава». Ён размяшчаецца ў пасёлку Ждановічы-6 па адрасе: вуліца Вінаградная, 62.

Дзвухпавярховы дом агульнай плошчай 104 кв. м пісьменнік пабудоваў у 1984 годзе. Менавіта тут ён мог адпачываць ад гарадской мітусні, прымаць блізкіх сяброў, маляваць, займацца аўтамабільам і гаражам. Два гады таму ўдава Васіля Быкава Ірына Міхайлаўна перадала дачу ва ўласнасць дзяржаве. Было прынята рашэнне адрыць тут музей.

Васіль БЫКАЎ на дачы ў Ждановічах. Фота прадстаўлена Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры.

Гэты музей, як кажуць спецыялісты, максімальна мемарыяльна, — распавядае дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Лідзія Макаравіч. — Мы захавалі ўсе прадметы, што былі ў доме пры жыцці Васіля Уладзіміравіча: ад мэблі да сувеніраў, мастацкіх работ, нават прадметаў побыту. Такое рашэнне падказалі нам музейшчыкі з Латвіі. Падчас адной з сустрэч яны распавядалі пра свае мемарыяльныя музеі і радаліся, што іх папярэднікі пакінулі прастору максімальна нязменнай. Мы ж стараемся не дзеля ўдзячнасці з боку будучых калегаў, але для захавання памяці пра Васіля Быкава. А паколькі мы назвалі гэты дом «музеем-дачай», то дадалі ў экспазіцыю яшчэ некаторыя матэрыялы. Яны паказваюць Васіля Быкава як чалавека, які вельмі любіў маляваць, а замест дзённікавых запісаў рабіў дзённікі-малюнкi.

Быкаўскія карцінкі, накіды, зробленыя алоўкам у шматлікіх бланках, толькі крыху павялічаныя, аж да кастрычніка будуць экспанавацца ў музеі-дачы. Тут прадстаўлена тэматчная падборка работ, прысвечаных гэтай асабістаму дому ў Ждановічах. У экспазіцыі змешчаны і многія малюнкi, звязаныя з аўтамабільам, а таксама работы, выкананыя алоўкам.

У музейную прастору ператварыўся і гараж пісьменніка. Цяпер тут можна пабачыць сваёасабістую карту дарог, дзе пазначаны асноўныя кропкі, дзе бываў Васіль Уладзіміравіч: яго родныя Бычкі, Гродна, Мінск, востраў Сахалін, дзе служыў пісьменнік, ЗША, куды ён прыезджаў падчас камандзіровак, Фінляндыя.

Сялета «Музей-дача Васіля Быкава» будзе працаваць толькі да кастрычніка. Але наступнай вясной, калі пачнецца новы дачны сезон, дом Васіля Уладзіміравіча зноў запраціць у госці. Паводле задумкі, наведвальнікі пабачаць ужо крыху зменную экспазіцыю, што прыдкрые іншыя старонкі біяграфіі і творчасці Васіля Быкава.

Марына ВЕСЯЛУХА.

У Гродне пакуль няма мемарыяльных шыльдаў на будынках, звязаных з Васілём Быкавым. І адпаведнага турыстычнага маршруту няма. Але зацікаўленым ужо цяпер можна «дакрануцца» да некаторых аб'ектаў. Хаця часта і не ў тым выглядзе, як пры жыцці Быкава.

1947 год. «Якраз на дзень Перамогі цягніком цераз Баранавічы паехаў у Горадна, — горад, дзе ў мяне не было ніводнай знаёмай душы. І які гэтак грунтоўна прычыніўся да майго чалавечага лёсу... Першую гарадзенскую ноч правёў на вакзале» («Доўгая дарога дадому»). Сёння таго гістарычнага будынка ўжо няма, а ў новым, на яго месцы, цяпер заваяраўца рэканструкцыя. Існуе шмат прыгарадных і ўнутрыгарадскіх маршрутаў. Аднак у параўнанні з быкаўскімі часамі ёсць і страты. У прыватнасці, няма цягніка з Гродна да Друскінінкі, дзе любіў бываць Васіль Уладзіміравіч. Выйшаўшы з саставу СССР, літоўцы палічылі непатрэбным адпаведны ўчастак магістралі, разабралі яго. Хаця цяпер многія прызнаюць гэта памылкай і нават ужо гучаць прапановы аднавіць разбуранае дзеля ўмацавання беларуска-літоўскіх кантактаў у турыстычнай і іншых сферах.

Паводле ўспамінаў Быкава, суседнін «... летуіскія Друскінінкі... шмат гадоў быў адхіляем для гарадзенцаў, бы Вэрсаль для парыхан». Мне невядома, праўда, ці ездзіў ён туды цягніком. А вось што машынай — дакладна. Гэта пацвярджае Вітольд ІВАНУСЦКІ, які тады працаваў уласным карэспандэнтам «Звязды» па Гродзенскай вобласці.

— У Друскінінках мы шпацыравалі па вуліцах, заходзілі ў музей Чурленіса, а ў крамах купілі сасіскі, рыбу і сыр. Па дарозе дадому спыніліся каля легендарнага Райгардаса... — прыгадвае Вітольд Уладзіміравіч.

— Можна, ад вашага знаёмства з Быкавым і прозвішча лейтнанта Івановскага, героя аповесці «Дажджы да світання»?

— Хто ведае? Са мной ён гэта не ўзгадваў.

Пакуль няма грунтоўнай музейфікацыі гродзенскага перыяду жыцця Быкава на дзяржаўным узроўні, але пачатак гэтай энтузіястычнай пакадэнцы. Ёсць матэрыялы фонду пісьменніка ў музеі Максіма Багдановіча, створанага яго першым дырэктарам Данутай Бічэль-Загнетавай, калекцыя ў музейнай пакоі, якая была арганізавана Мікалаем Мельнікавым. Васілю Быкаву прысвечана і экспазіцыя ў музеі рэдакцыі «Гродзенскай праўды». Напрыклад, тут ёсць яго асабістая справа,

«ШКАДА БЫЛО ПАКІДАЦЬ ГОРАДНЮ, ЯКАЯ СТАЛА ДЛЯ МЯНЕ РОДНАЙ...»

Невялічкія фрагменты з жыцця Васіля Быкава ў горадзе над Нёманам ва ўспамінах гродзенцаў

распачатая 31 снежня 1947 года, калі Васіля Уладзіміравіча прынялі на працу карэктарам беларускамоўнага выдання газеты, кнігі з яго аўтографам, фатаграфіяй, лісты і паштоўкі, аўтаручка пісьменніка, а таксама рэдакцыйная пішучая машынка, на якой друкаваліся матэрыялы Міхася Васілька, Аляксея Карлюка і Васіля Быкава.

Супрацоўнікі «Гродзенскай праўды» захавалі ў памяці і чыста чалавечыя «штрыхі» да партрэта Быкава. Вось якую «дробязь» прыгадвае Людміла ГАБРУКОВІЧ, якая паўстагоддзі адпрацавала карэктарам. Калі будынак рэдакцыі размяшчаўся на вуліцы Савецкай, то побач была крама тканін. У аднойчы ў продаж «выкінулі» дэфіцыйны штапель. Жанчыны адразу ж пабеглі па адрэзы, а ў Людмілы Мікалаеўны грошай у кашальку не хапала. І тады адзін з супрацоўнікаў параў зварнуцца да Быкава, які ў той час ужо

атрымаў літаратурныя ганарары: — Ён нікому не адмаўляў, калі праці пазычыць да зарплаты. І мне не адмовіў. Доўга я потым насіла «суценку ад Быкава».

Яшчэ адзін «быкаўскі» эпізод — з успамінаў Таццяны ХОЦІМ, якая таксама шмат гадоў працавала ў «Гродзенскай праўдзе» — раней сакратаром у прыёмнай, а цяпер вахцёрам. З Быкавым Таццяна Валер'еўна ніколі не размаўляла і нават спачатку... не ведала, што з ім сустрэкалася.

— Мне было 13 гадоў, калі ў Гродне адбылася прэм'ера фільма Ларысы Шапіцка «Узыходжанне» па аповесці Васіля Быкава «Сотнікаў». У кінатэатры бацька пасадзіў мяне побач з нейкім мужчынам і сказаў: «Вся, пасачы за ёй». Толькі потым я дачулася, хто гэта быў.

«Свай Быкаў» і ў гродзенца Вадзіма ЖУРАУЛЁВА, які шмат гадоў пра-

цаваў ў журналістыцы, а цяпер піша кнігі пра сваіх знакамітых землякоў. З Васілём Уладзіміравічам ён ніколі не бачыўся, хаця...

— Тады я быў студэнтам-гісторыкам. Вокны нашай аўдыторыі, увігтыя дзікім вінаградом, выходзілі на вуліцу Ажэшкі. Калі хочаш, вытарэшчай вочы на домік Ажэшкі і лаві момант, калі на яго парог падымуцца Аляксей Карлюк, Васіль Быкаў... Не ведаю, які чаму, але мне і ў галаву не прыходзіла думка зазірнуць у штаб-кватэру гродзенскіх пісьменнікаў, хаця верхшыкі керпаў... І не памятаю, каб нехта са студэнтаў усклінуў: «Глядзіце, каля дома Ажэшкі гутараць Карлюк і Быкаў». Пра іх у нашай аўдыторыі ніколі не гаварылі, быццам і не падазравалі, што ў Гродне жывуць пісьменнікі...

Многія, паўна, не падазраюць і цяпер. А вось Вадзім Жураўлёў за два апошнія гады столькі адкрыў для сябе... Запісаў успамінамі дзясяткаў людзей, якія сустрэкаліся з Быкавым, знаходзіліся пад уплывам яго творчасці, працавалі практычна ўсё ім напісанае, а таксама творы іншых аўтараў, пра якіх выказаўся Васіль Уладзіміравіч. На жаль, выдаць кнігу пра Быкава да 90-годдзя з дня яго нараджэння не атрымалася. Аднак, каб паспеець да юбілея, надаўна Вадзім Жураўлёў разаслаў па розных гродзенскіх адрасах электронную версію кнігі і будзе ўдзячны сваім землякам, якія з ёй пазнаёмяцца.

...З яшчэ адным гродзенцам, патам Чарум Голубам мы пабывалі каля двух дамоў, дзе Васіль Быкаў жыў з сям'ёй: на вуліцы Вялікай Траецкай (калісьці — Алена Камавова) і Парыжскай Камуны. Побач з першым домам у той час знаходзілася рэдакцыя «Гродзенскай праўды». «Можна было адзець майку і высканчыць на працу», — чуў Юрка Голуб ад Быкава: — «Он отец мне по возрасту», як пісаў Еўтушэнка пра Смелякова. Я стаўся да Васіля Уладзіміравіча, як

да бацькі. І мне запомнілася, як ён пры кожным тэлефанаванні гаварыў: «Юра, гэта Быкаў».

Юр'ю Уладзіміравіч прыгадвае такі эпізод:

— Неяк, у рэдакцыі «Гродзенскай праўды», заходзіць у кабінет Быкаў, адчыняе сакваж, а адтуль вываліваецца... хамляк. Руды такі, прыгожы.

— «Фокус» быў з яго боку?

— Не. Проста, відаць, гэта быў яго ўлюбёнец.

— Дык што, і хадзіў з ім па горадзе?

— Ды ў тым і справа. Быкаў запамінаўся Голубу і як... фатаграф:

— Неяк заходжу да яго і кажу: «Васіль Уладзіміравіч, адкуль у вас узліліся такія здымкі?» (Твардоўскі, Мележ, Цендракоў, Брыль, Карлюк, само сабой...) Паўза, а потым адказ: «Гэта я сам зрабіў». Не ведаю, дзе цяпер тыя карткі.

У 1987 годзе Юрка Голуб разам з Быкавым пабываў у Калінінградзе. На здымку, які сёння друкуецца ўпершыню, — сустрэча з маракамі:

— Памятаю таксама сустрэчу з работнікамі прадпрыемства «Кварц». Як яны ведалі кнігі Быкава! І як ён адказаў на іх пытанні! Гэта было непаўторна... А ў марскім музеі нам паказалі паўтараметровую рыбу-пілу, якую, кажа экскурсавод, называюць яшчэ «рыба-цешча». Дык Быкаў дастаў бланкет і запісаў.

«З нейкага часу мне стала душна і цесна ў Гродні — не ведаю чаму, але гэта так», — запісвае Васіль Быкаў у «У доўгай дарозе дадому». Прачытаўшы кнігу, нешта, хаця і не ўсё,разумееш. Але, разам з тым, Васіль Уладзіміравіч называе горад «родным, благазлаўным». А з якой любоўю піша пра Нёман, дзе «на невялічкім матарным кацярку маркі «Прагрэс» аб'ездзіў усё наваколле ўверх і ўніз»!

Барыс ПРАКОПЧЫК

Вакол футбола

НА КАНАПЕ ПЕРАД ВЯЛІЗНЫМ ЭКРАНАМ, ПАД ШУМ АКІЯНА...

Са стартам футбольнага мундзіялоў заўжды паўстае пытанне: дзе і ў якой кампаніі назіраць за гарачымі баталіямі на полі? Адацца перавагу ўсім самаімям вачураў хатняга тэлевізара ці акунуцца ў вар'яцкую атмасферу спорт-бараў з іх нястрымнай вяселлюсцю? І першым, і другім ужо нікога не здзівіць. Менавіта таму футбольныя актывісты і іншыя зацікаўленыя асобы ў розных кутках свету сёбета дала волю фантазіі і прапанавалі свае вар'янтны.

Пляжны футбол... ці футбол на пляжы?

У Бразіліі галоўным цэнтрам футбольнага свята стаў суветна-вадым пляж Капакабана ў Рыа-дэ-Жанейра. Напэўна, тыя, хто думаў, што Капакабана — гэта выключна берагавая лінія, прызначаная для пасіўнага летняга адпачынку, здзівіцца. Гэта шматпрофільны аб'ект, дзе не толькі праводзіцца самы папулярны карнавал, але і ладзяцца канцэрты «зорак» суветнай сцэны і іншыя феерычныя шоу. Так, у 1994 годзе на канцэрт брытанскага спевака і лідара гурта The Faces Рода Сцюарда тут сабралася больш за 4 млн чалавек. У выніку падзея нават увайшла ў Кнігу рэкордаў Гінеса.

Цяпер легендарны пляж пераключае яшчэ адну праверку —

напальгі футбольных фанатаў з усёго свету. Менавіта тут размясцілася галоўная фан-зона мундзіяла, якая атрымала назву Arena Corinthians. Вялікі экран, які відаць нават за межамі фан-зоны, ліва і кайрыўня (папулярны бразільскі катойль — Аўт.) амаль што задарма, забываючы раставяць лялькі, якія не дазваляць засумаваць, і, безумоўна, Атлантычны акіян пад бокам. А яшчэ самая вясёлая інтэрнацыянальная кампанія, з якой, напрыклад, можна згуляць у футбол. Толькі пляжны.

Пераўтварыць стадыён... у кіназалу

Аднак знайсці маштабныя фан-зоны падчас футбольнага першынства планеты можна не толькі ў Бразіліі. Так, самая вялікая фан-зона ў Берліне сапраўды ўражае. У распрадзжэнні жыхароў і гасцей горада знаходзіцца тэрыторыя ў 80 тысяч квадратных метраў, якая працягнулася ад Брандэнбургскіх вярот да Трыумфальнай калоны ў парку Тыргартэн. Цікава, што ў Германіі на гэты тэрмін нават унеслі папраўкі ў заканадаўства, каб футбольныя фанаты змоглі атрымаць асалоду ад калектыв-

нага прагляду любімай гульні. Справа ў тым, што пасля 22 гады з гэтай еўрапейскай краіне дзейнічае так званы закон аб абароне ад шуму, з-за якога, напрыклад, уначы час абмежавана нават праца аэрапортаў. Але падчас мундзіялоў статус фан-зон будзе прыроўнены да статусу футбольных стадыёнаў, што ў адно імгненне вырашае праблему.

Але сапраўдным генератарам крэатыўных ідэй выступіў берлінскі футбольны клуб «Union». Хатні стадыён клуба на месяц ператварыўся ў сапраўдную кіназалу. На арэну завезлі 750 каналаў, якія размясцілі проста на полі перад вялікім тэлеэкранам.

ЯК ГЛЯДЗЕЦЬ ФУТБОЛ НЕБАНАЛЬНА

Васіль БЫКАЎ і Юрка ГОЛУБ на сустрэчы з маракамі ў Калінінградзе (1987 г.).

Год гасціннасці: падзейны турызм

СВЯТА ДЛЯ ГУРМАНАЎ СЫРНЫ ФЭСТ СТАНОВІЦА ДОБРАЙ ТРАДЫЦЫЯЙ

Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту, які знаходзіцца паблізу вёскі Азярцо, ператварыўся ў суботу ў гіганцкую святочную пляцоўку. У другі раз там адбыўся сырны фестываль.

Замест «біліну» — сырныя галюкi.

Разняволеная гульнявая атмасфера свята пачынала адчувацца яшчэ каля варот.

— Калі ласка, стойце. Сырны дзюр! — гэтымі словамі валончэры сустрэкалі на ўваходзе на тэрыторыю музея ўсіх гасцей. — Перад вамі стаіць невялічкі стэнд. Бачыце на ім кавалак засмалчаванага сыру? Дык вось, яго паходжанне і ўласцівасці невядомыя. Аднак ёсць у яго прыкмета — вельмі агрэсіўныя паводзіны. Асабліва прыкмета — непрыемны пах. Калі ўбачыце гэтага «нелегала» дзесьці на тэрыторыі — адразу паведамляйце нам, каб яго мага хутчэй яго ўтылізаваць. І трымайце арыенціроўку на яго...

Крыху далей, калі імпрэзаванай сцэны, сабраліся дзясяткі глядачоў. Яны назіралі за тым, як прафесійныя кухары давалі майстар-класы па прыгатаванні смачных страў з сыру. А праз некалькі хвілін глядачы ператварыліся ў дагустатараў: пакаштаваць прысмак, які лічаныя хвіліны таму сышоў з пліты, маглі ўсе ахвотна.

А на плошчы пасярэдзіне музея разгарнуўся сапраўдны кірмас. Тут сваю прадукцыю прапаноўвалі сыраробы з Магілёва, Паставаў, Пружанав, Брэста, Кобрына, Рагачова... Усяго ж дзiesięць прадпрыемстваў правдалі сыры па дэмакратычных цэнах, ніякіхшы з магазінных. Аднак колькасці гатункаў сыру раз-

бгаліся вочы: тут табе і казіны, і шакладны, і «Пармезан», і «Стары Амстардам», і «Фермерскі», і «Беларускае золата», і «Манастырскі», і «Ланселот»... Што адметна, чэргі выстройваліся каля гандлёвых кропак не толькі па традыцыйнай віды сыроў, але і па тыя, якія былі прыгатаваны ў хатніх умовах па старадаўніх рэцэптах.

— У нас пятнаццаць сыравараў аб'ядналіся ў клуб для сумеснай вытворчасці, — расказвае яго прадстаўнік Валюцін Іванова. — Усе сыры, якія ў нас ёсць, маюць багату гісторыю. У кожнай гаспадыні — свой унікальны рэцэпт, які дастаецца ад мамы ці бабці. І мы імкнемся перадаць іх сваім дзецям.

Як значыць арганізатар фестывалю, дырэктар Цэнтра стратэгічнага развіцця Анаоль Аканціна, беларуская сырная прамысловасць ужо дасягнула еўрапейскага ўзроўня. Аднак толькі гэтага недастаткова для

Шэф-повар Аляксандр ЧЫКЛІЎСКІ гатуе сырныя хрушчы.

Вниманию держателей банковских платежных карточек ОАО «АСБ БЕЛАРУСБАНК»!

В связи с изменениями в законодательстве Республики Беларусь владельцам карт-счетов необходимо заключить дополнительное соглашение к действующему договору карт-счета.

Для возможности оформления соглашения без посещения клиентами учреждений банка ОАО «АСБ Беларусбанк» размещает предложение на заключение дополнительного соглашения к договору карт-счета.

Дополнительное соглашение считается заключенным, если владельцем карт-счета в период с 20.06.2014 до 31.10.2014 включительно совершена любая приходная или расходная операция с использованием карточки или ее реквизитов (снятие наличных денежных средств, проведение оплаты товаров и (или) услуг, пополнение счета с использованием карточки). Клиентам, совершившим любую из указанных операций, в учреждении банка для заключения дополнительного соглашения обращаться не требуется.

Клиентам, которые не совершат операции в вышеуказанный период, для заключения дополнительного соглашения к договору карт-счета необходимо не позднее 28.11.2014 обратиться в учреждение банка, с которым заключен договор карт-счета.

Замена карточки в связи с заключением дополнительного соглашения к договору карт-счета не требуется.

Предложение на заключение дополнительного соглашения к договору карт-счета (публичная оферта)

Настоящий документ, размещенный в сети Интернет на веб-сайте по адресу: www.asb.by Открытым акционерным обществом «Сбербанк Беларуси» (далее — «Банк»), именуемым в дальнейшем Банк, является публичной офертой, то есть предложением БАНКА заключить на условиях, указанных в настоящем предложении, дополнительное соглашение к договору карт-счета, определенному в соответствии с настоящим предложением.

Банк считает себя на условиях, указанных в настоящем предложении, заключившим дополнительное соглашение к договору карт-счета, с физическим лицом, именуемым в дальнейшем КЛИЕНТ, которое при соблюдении условий настоящего предложения, в порядке и срок, предусмотренные настоящим предложением, отозвется на настоящее предложение (акцептует предложение).

Настоящее предложение связывает БАНК с «20» июня 2014 года и может быть акцептовано в срок до «31» октября 2014 года включительно.

Настоящее предложение может быть в любой момент отозвано БАНКОМ путем опубликования извещения об отзыве настоящего предложения.

Для акцепта настоящего предложения должно быть соблюдено следующее условие.

по состоянию на «20» июня 2014 года между БАНКОМ и КЛИЕНТОМ заключен договор карт-счета.

Дополнительное соглашение к договору карт-счета, заключенному между БАНКОМ и КЛИЕНТОМ, предусмотренное настоящим предложением, считается заключенным при акцепте КЛИЕНТОМ настоящего предложения.

Акцептом настоящего предложения признается ответ любого лица о его принятии, совершенный в срок и порядке, предусмотренные настоящим предложением. Акцепт должен быть полным, безоговорочным и не может быть совершен в ином порядке, чем предусмотрено в настоящем предложении.

Акцептом настоящего предложения (заключением дополнительного соглашения к договору карт-счета на изложенных далее условиях) является: совершение КЛИЕНТОМ в период с «20» июня 2014 года до «31» октября 2014 года включительно приходной или расходной операции с использованием дебетовой банковской платежной карточки (или ее реквизитов), оформленной

в рамках договора карт-счета, определенного в соответствии с настоящим предложением.

Предусмотренное настоящим предложением дополнительное соглашение к договору карт-счета, не содержащему условия овердрафтного кредитования, считается заключенным в момент акцепта КЛИЕНТОМ настоящего предложения.

Предусмотренное настоящим предложением дополнительное соглашение к договору карт-счета, содержащему условия овердрафтного кредитования, вступает в силу с момента акцепта настоящего предложения и применяется с 15 числа месяца, следующего за месяцем акцепта КЛИЕНТОМ настоящего предложения (если 15 число приходится на нерабочий день — с ближайшего следующего за ним рабочего дня).

Дополнительное соглашение к договору карт-счета, не содержащему условия овердрафтного кредитования

С момента акцепта настоящего предложения вступает в силу дополнительное соглашение на следующих условиях:

1. Наименование Договора карт-счета изложить в следующей редакции: «Договор текущего (расчетного) банковского счета с использованием банковской платежной карточки».

2. По тексту договора слова «карт-счет» в соответствующих числе и падеже заменить словами «текущий (расчетный) банковский счет, доступ к которому может быть обеспечен при использовании дебетовой банковской платежной карточки» в соответствующих числе и падеже.

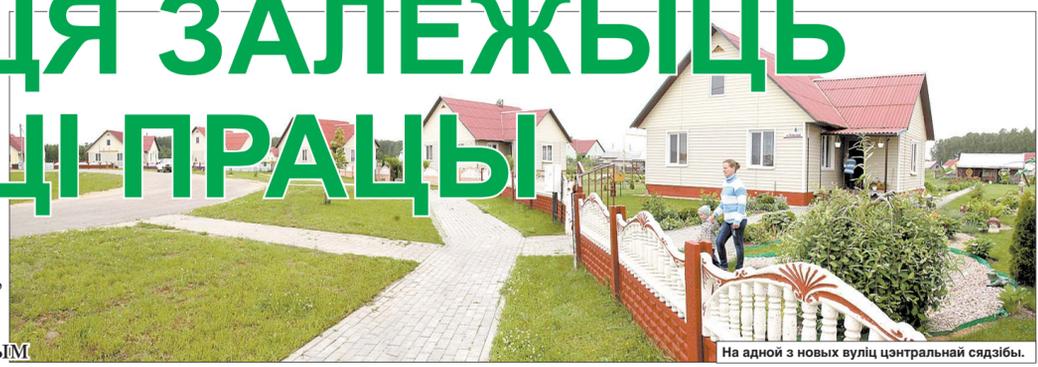
3. Прогнозы за овердрафт начисляются БАНКОМ со дня, следующего за днем возникновения задолженности по текущему (расчетному) банковскому счету, доступ к которому может быть обеспечен при использовании дебетовой банковской платежной карточки, по день ее погашения включительно.

4. Если КЛИЕНТ не погасил задолженности по овердрафту в установленный Договором срок, КЛИЕНТ уплачивает БАНКУ повышенные проценты в размере 1,5 годовой процентной ставки овердрафта, а также неустойку в размере 0,5 годовой процентной ставки овердрафта. Повышенные проценты и неустойка на сумму просроченной задолженности по овердрафту начисляются БАНКОМ со следующего дня после истечения срока погашения задолженности по овердрафту до ее полного погашения.

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 01 от 24.05.2013, выданная Национальным банком Республики Беларусь, УНП 100325912.

Надзея НИКАЛАЕВА.

ЯКАСЦЬ ЖЫЦЦЯ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД ЯКАСЦІ ПРАЦЫ

На адной з новых вуліц цэнтральнай сядзібы.

Карэспандэнты «Звязды» чарговы раз наведалі адну з тых перадавых гаспадарак, якая паказвае прыклад эфектыўнай працы ўсяму айчыннаму аграпрамысловому комплексу — ААТ «Белаежскі» Камянецкага раёна, сустрэліся з яго шматгадовым кіраўніком — генеральным дырэктарам, членам Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу РБ, кандыдатам эканамічных навук Юрыем Дзмітрыевічам МАРОЗМА. Гутарылі таксама з кіраўнікамі вытворчых падраздзяленняў, спецыялістамі і радавымі членамі славутага калектыву.

«НЯМА СПРАВЫ БОЛЬШ ВЫГАДНАЙ, ЧЫМ ВЫТВОРЧАСЦЬ МАЛАКА»

— Паважаны Юры Дзмітрыевіч, мы не былі ў вядомай гаспадарцы роўна два з паловай гады. Што за гэты час з'явілася новага, пра што вам хацелася б расказаць?

— Я хацеў бы пачаць з нарады, якую кіраўнік краіны правёў у канцы мая на стане справы ў жывёлагадоўлі. Было правільна заўважана, што грошы ў гэтую галіну ўкладзены вялікія, а належнай аддачы няма. Бо суб'екты гаспадарання займаюцца, напрыклад, тым жа малаком часта па-аматарску, як на ўласным падвор'і. Без гарантываў станоўчага выніку і належнага размаху, якія здольны забяспечыць эфект. Кінулі карове крыху корму і лічыць, што яна за гэта павінна даваць многа малака. Якога — нават не хвалюе. Завёз, здаў і думае, што ад гэтага будзе грошы...

Не без цяжкасцяў, але дабіліся раўнамернага ўзгаўнення статка — і кароў, і на свінакомплексе. Як зямой, так і летам. Каровы раўнамерна запускаяцца, раўнамерна нараджаюцца цяляты (і парасяты), раўнамерна

альбо «неперспектыўная» карова, а таксама чысціня ў рабоце, пры якой, напрыклад, даяркі працуюць толькі ў хірургічных пальчатках.

Як дбайныя гаспадары, мы не можам дазволіць сабе мець і лішак жывёлы ў дойнай статку. Расход кармоў сёння — 0,74 кармавой адзінкі на літр малака. Гэты паказчык якраз і сведчыць аб тым, што ў нас няма лішняга пагаляю.

— Усё гэта так. Але не хочацца верыць, што вы страцілі інтарэс да свінагадоўлі...

— Свінагадоўлі не забываем хаця б таму, што яна забяспечвае 74 працэнты таварнай прадукцыі. Пагаляюць пры ўсіх вядомых сітуацыях не паменшылі, нават крыху павялічылі. Прыбывае да комплексу яшчэ адзін невялікі свінагадоўчы комплекс, на 24 тысячы галоў. Адкрылі там рэпрадуктар, маем уласную эфектыўную сістэму племянной работы. Возім кноры ў 3-я мяжы. Вось у нядзелю едзе машына ў Данію — забіраць 45 кноразу мясных парод. Бярэм насены матэрыял і на станцыі штучнага асемлення. На племянной ферме вырошчваем племянныя свіны, перадаём на рэпрадуктар. Пакрываем мясноты пародай, і на комплексе расце працэнт жывёлы мясноты пароды.

А калі справы займацца як след, то, павярце, што няма вытворчасці больш рэнтабельнай, а таму больш выгаднай, чым вытворчасць малака. Нават свіна, пры ўсёй яе запатрабаванасці на ўнутраным і знешнім рынках, асабліва цяпер. Таму беларускаму «беламу золату» надаём у сваёй рабоце надзвычайную ўвагу, пра што я расказаў крыху ніжэй.

За тэя гады, што мы не сустрэліся, у «Белаежскім» зроблена многае. Перш-наперш хочацца зазначыць, што адрадылі да новага жыцця некалі знакамiты калгас «Савецкая Беларусь», які быў далучаны да нас — у апошнія гады ён адчуваўна здаў былія пазіцыі. Зрабілі там зусім іншыя фермы, навялі на іх парадак і стварылі зусім іншыя ўмовы. Цяпер з гэтых фермаў 96 працэнтаў малака ідзе класам «Экстра», а такому малаку і цана добрая. Па надомах набліжаецца да 7 тысяч кілаграмаў на карову. Самае вялікае, што тут некалі надойвалі, было 3600.

А ў цэлым па «Белаежскім» рэнтабельнасць малака за 4 месяцы складала 60 працэнтаў. На якім яшчэ прадукце можна выйсці на такую рэнтабельнасць?

Мы атрымалі за 4 месяцы ад малака 12 мільярдаў прыбытку. Як бачыце, гэтым патрэбна займацца. Але прадаваць малака хаця б працэнтаў 60 класам «экстра». Калі ж прадаваць першым і другім гатункам, то ўвесь час будзеш казаць: цэны нізкія, усё дрэнна і гэтак далей. А каб пераважала «экстра», патрэбна жорстка, нават як сказаў на майскай нарадзе Прэзідэнт, «жалеабетонна», паставіць тэхналогію і кармленне. Усё будзе добра. Асабіста я не бегаю кожны дзень на фермах. Вядома, заезджаю, гляджу, ці ёсць агупны парадак, бо не магу, калі недзе не падкошана, не прыбрана альбо корм захоўваецца ненадлежащим чынам. Але ў тэхналогію кожны дзень «не лезу»: лічу, што не патрэбна. Ёсць тэхналогія, няхай займаюцца. Мне важны вынік. І калі за чатыры месяцы па гаспадарцы малака класам «экстра» складала 96 працэнтаў, то гэта грэе душу не толькі мне, але і ўсяму калектыву.

На той нарадзе вельмі правільна ўздзімалася пытанне па кармленні. Якімусь кармленню сваіх статкаў надаём пастаянную ўвагу. Прышлі да высновы, што ў кармавой сумесі суднасныя кукурузы, сіласу, сенажае, камбікармоў, здробленай саломы (а гэта грубы корм) і іншых каштоўных інгрэдыентаў круглы год павінны быць велічынямі пастаяннымі. Каб корм для кароў быў сухім, рассыпчатым, а не мокрым, калі з яго вада цячэ. Улічваем і тое, што ў кукурузе няма бялку, які патрэбны для атрымання малака (затое яна дае арганізму жывёлы шмат энергіі росту), а ўвесь бялок у шмат. Невыпадкова спрадзеву селянін карміў жывёлу добрым сенам.

І барані Бог, каб не здарылася так, што ў рацыёне будзе пераважаць леташні сілас, бо гэта надзвычай кіслы корм, які толькі нашкодзіць жывёле. І такіх васьмь сялянскіх «хітрасцяў» у нас шмат. Не будзем на іх засяроджваць увагу. Мы гатовы падзяліцца імі са спецыялістамі гаспадарак у любы час.

Скажу толькі, што дзякуючы выверанай тэхналогіі кармлення ў нас надой фактычна аднолькавыя што зімой, што летам. Розніца максімум у адзін літр. Зімой даілі амаль 20, а цяпер 20,7. Таму што сонейка больш свеціць, а кармавы фактар тут ні пры чым.

Не зусім правільна, што ў шэрагу раёнаў знішчылі свіней у насельніцтва. Знішчаць у першую чаргу патрэбна было даікоў, а не свойскую жывёлу, дагледжаную ў тым ліку і ветэрынарным кантролем. У нас трымаў свіней і фермеры, па 20-30 галоў. Усе рынкі абласных цэнтраў і раённых гарадоў закрывалі прыватнікі. Сёння гэтага нічога няма.

Для работнікаў нашага аграпрамысловага таварыства такіх праблем не існуе, бо мы даўно ўвялі натуральную аплату, людзі атрымліваюць да 15 кілаграмаў мяса свініны ў месяц па цане рэалізацыі, без гандлёвых «накрутак». Даярцы, свінарцы і ўсім іншым не патрэбна нічога трымаць у хляве. Не жадаеш браць мяса — бяры ў нашым магазіне ў выглядзе каўбас. Акрамя таго, можна атрымаць грэчку, а работнікі комплексу і ферм атрымліваюць малака. Летас было крыху меду, то аддалі на комплекс, дзе, як ні кажы, усё мікраклімат.

Мы лічым, што якасць жыцця на працы залежыць ад якасці тваёй працы. І наадварот: якасць працы залежыць ад якасці жыцця. Таму прадстаўляем сваім работнікам добраўпарадкаванае жыллё. Акрамя таго, адрадыляем сваіх людзей. У нас няма нейкіх абмежаванняў, каб пачаць у любы санаторый у межах Беларусі, па сутнасці, бясплатна. Раней было куды пажадаеш, цяпер — у беларускія здарэжы, якія часта не ўстаюць змажымым. Праезд — за кошт гаспадаркі.

Таму ў нас няма праблем з людзьмі, няма праблем са спецыялістамі — ні з аграномі, ні з інжынерамі ці ветэрынарнымі работнікамі, заатэхнікамі. Не кажучы ўжо пра бухгалтарскіх работнікаў і эканамістаў. Ад нас не ўцякаюць маладыя спецыялісты. Усе яны працуюць многа і старанна. Таксама стараемся даваць ім жыллё. Прыехалі, ажаніліся ці выйшлі замуж — вось вам ключы ад дома. Незалежна ад таго, ёсць дзеці ці пакуль няма. Выплачваем спецыяльна па выніках квартала прэміяльныя ў памеры трох акладаў. Зарплата ў людзей нядрэнная. За красавік сярэдня зарплата па гаспадарцы атрымалася больш за пяць мільёнаў. Так што ўстаўленую планку ў пяцьсот долараў вытрымліваем. Будзем працаваць лепш — планку падымем. І возім на работу сваім транспартам, і прывозім з работы таксама — спецыяльнымі аўтобусамі.

У напружаны час (скажам, цяпер, калі вядзецца масавая нарыхтоўка кармоў) забяспечваем людзей гарачым харчаваннем, уначныя змены выдаём сухі паёк. Мясакамбінат свой, прадукцыя ў яго смачная, так што заўсёды ёсць што даць з сабой.

Пра дабрабыт яскрава сведчыць такі факт: няма самі, дзе не было б аўтамабіля. А ў працэнтаў 30 у двары стаяць па дзве машыны. Жонка на працу едзе на сваёй, муж — на сваёй. І дзетак развясціць у школу ці на заняткі ў студыі.

— Вы ўспомнілі пра масавую нарыхтоўку кармоў...

— Па нарыхтоўцы кармоў у нас ажыццяўляецца спецыяльная праграма. Да яе выканання ў мяне асабліва патрабаванні, пра якія ўсе ведаюць і прытрымліваюцца гэтых патрабаванняў. Калі развіваць гэтую тэму, то, як вы ведаеце, мы пабудавалі ўласны камбікармавы завод. Ён дае прадукцыі нават крыху больш, чым суседні Жабінкаўскі. Прадпрыемства працуе ў дзве змены, а сядзіць за пультам адзін чалавек.

Каб не выбівацца з рытму перманентнага, бесперапыннага будаўніцтва, цяпер за кошт уласных сродкаў і ўласнымі сіламі ўзводзім яшчэ адну ферму, а дакладней — вялікі комплекс на 1000 галоў дойнага статка. Бо, як я ўжо казаў, малако — справа прыбытковая.

Узводзіць пачалі ў гэтым годзе, зімой. Мая задача — да Новага года паставіць першае пагаляю. Там устанавіць дабраўзнае шведскае абсталяванне. І цялкам магчыма, што ў будучым гэта будзе ферма-робат.

Да слова сказаць, калі мы чуюм пра высокую цэну на свініну ў магазінах, то патрэбна мець на увазе, што мы вядзем паўтэрці ў Мінск па цане 50 тысяч за кілаграм. А ўсё астат-

Захоўваем абсалютную чысціню ва ўсім. Дом вось у такіх пальчатках. Іван ГРЫЦКО, начальнік цэха жывёлагадоўлі аддзялення Расна.

— Паглядзіце, як рассыпаецца корм на май дзюль. Так ён лепш за ўсё засвойваецца жывёлаю.

ідзе малака, калектывы ферм працуюць рытмічна, без нейкіх перагрукат. Туравыя расцёлы — веснавыя ці зімнія — заўсёды дрэнна. Бо жывёлагадоўчы галіну гаспадаркі, а значыць, і я эканоміку, тады ліхаманіць.

Такой адладжанасці можна дасягнуць, калі маець добрых спецыялістаў, у тым ліку селекцыянераў. Яны ў нас ёсць. На кожнай ферме ў нас ветурац з вышэйшай адукацыяй, а то і два. «Над імі» ў аддзяленні ёсць галоўны ветэрынарны ўрач, а вышэй — намеснік генеральнага дырэктара па жывёлагадоўлі, таксама доктар.

І на кожнай ферме за камп'ютарам сядзіць тэхнік па племяліку. Яго задача — абсалютна дакладна з дапамогай спецыяльнай камп'ютарнай праграмы сачыць за кожнай каровай: калі час пераводзіць яе на аднаразовую дойку, калі канкрэтна час у запуск, калі перагнаць туды, дзе няма сакавітых кармоў, а толькі сена і саломы; калі ёй цяляцца і трэба пераводзіць у спецыяльны будынак для расцёлу, і гэтак далей.

Вельмі важна, што ацёл ніхто не «прамаргае». Мы дабіліся таго, што, калі б карова ні расцялялася, нават ноччу, яна на працягу гадзіны будзе дагледжана, падоена, і цялятка адразу напойць мацярынскім маладзівам, ці ў нейкіх выпадках — з халадзільніка, падагрэтым.

Па комплексе наогул добрыя паказчыкі. За апошні год паменшылі тэрмін утрымання свіней на 30 дзён. Калі раней на адкорме трымалі 120 дзён, то сёння не больш за 90, што стала магчымым за кошт высокіх сярэднясутачных прываг (сёння ідзе так: 715—720). Таму памяншаецца расход кармоў. Іншая справа, што няе «накручвае» гандаль. У яго, бачыце, «свабоднае цэнаўтварэнне». Не такое, пра якое гаварылася на апошняй нарадзе ў Прэзідэнта, а сваё. Для вытворцы існуюць нейкія абмежаванні, для гандлю — не. Ён прапануе выразку і па 140 тысяч за кілаграм. Хочаш — бяры, не хочаш — не бяры...

Магутнасці па высокапрадукцыйнай вытворчасці камбікармоў. За пультам кіравання — зменны майстар Ніна МАГВАЛЧУК.

Малады спецыяліст — ветурач Юлія СТРАЛЬЧУК. Тая самая «дачка Белаежска».

«Бо», можна марыць пра любую перспектыву.

— Мы і сёння не спыняемся ў сваім развіцці, бясконца будзем і дабудуем, ставім новыя задачы і замацоўваем на заваяваных рубяжах. Вось і на свінакомплексе сёння ўзводзім два будынкі. Адзін з іх увядзём на наступнай тыдні, другі — у жніўні. Што дадаткова дасць прырост статку на 5000 гадоў. Спадзяюся, што гэта ілюстрацыя да таго, пра што кажа Прэзідэнт: патрэбна па-сапраўднаму займацца жывёлагадоўляй.

Будзем далей пашыраць жылы пасёлка. Ці на ўласныя сродкі, ці за крэдыты, але жыллё патрэбна будаваць. (Прада, у апошні час працэнты на банкаўскія крэдыты вельмі «кусаюцца», і гэтая праблема ўздымалася на апошняй нарадзе на высокім узроўні па АПК.) Жыллё — гэта аснова жыццёвага ўкладу сельянина. Адзінае, чым можна прывабіць на вёску людзей, — прыгожае, добраўпарадкаванае жыллё. Такое, як у нашым пасёлку Белаежскі і іншых нашых вёсках. Вы ўжо паездзілі па нашых населеных пунктах і бачылі прыгожыя катэдры, дагледжаныя дворыкі з маленькімі батанічнымі садамі амаль у кожным, чыстыя вуліцы. Такім жыллёвым фундаментам можна ганарыцца.

— Будучыня любой гаспадаркі — яго маладыя спецыялісты...

— У мяне сваё сістэма работы з маладымі спецыялістамі. Многіх мы вучым за свае грошы, многа заказваем. Сёлета прыходзіць яшчэ тры ўрачы і інжынер. З трэцяга курса плацілі кожнаму па мільёне стыпендыі дадаткова да інстытуцкай. І яны прыдуць да нас і будуць працаваць не два, а пяць гадоў. А за пяць я яго ажаню ці выдам замуж — у нас ёсць добрыя жаніхі і нявесты. Дам домік, і чалавек застанеца, нікуды больш не пойдзе. А на два гады адпрацоўкі прыходзіць людзі выпадковыя, але на выпадковых сістэму не пабудуеш.

Гэтыя ж хлопцы і дзяўчаты былі ў нас на практыцы, у тым ліку на перадавых, працавалі на тых пасадах, якія іх чакаюць, прыгледзіліся да нас, а мы — да іх. І яны ведаюць, куды яны едуць і якімі будуць да іх патрабаванні. Ведаюць людзей, ведаюць сваю работу. Гэта ўжо нашы людзі. Яны інфармаваны і пра магчымасць за гадзіну дабрацца да Брэста, і пра нашу школу мастацтваў, і пра цудоўны Дом культуры, дзіцячы садок і гэтак далей.

Так што аснова нашай кадровай палітыкі — узвядзенне жылля. Наогул сацыяльная палітыка, якую, спадзяюся, можна назваць далёкабачнай. У самым хуткім часе здабём яшчэ адзінаццаць домікаў. Мы ўжо вызначылі, хто будзе іх гаспадарамі. Усе — маладыя сем'і. Прынцып такі: домік — сям'я. На гэты раз наваеселі справяць гадоўны аграном аддзялення, інжынер-будаўнік, настаўніца з мужам, зваршчык, яшчэ некалькі маладых пар. Летась прыехала бухгалтар, прывяла за сабой агранома.

Стасункі з людзьмі даюць табе адчуванне запатрабаванасці як прадстаўніцка заканадаўчай улады, веданне жыцця ва ўсіх праўленнях, узабагацэнне жыццёвы вопыт, што краіне патрэбна для ўдзелу ў працэсе развіцця краіны. Не будзем забываць і пра ўдзел у рабоце дэпутатаў камісій, на якіх абмяркоўваюцца разнастайныя пытанні, праекты законаў, змены ў законы. А пастаянныя кантакты з кіраўнікамі ўрада, наогул вышэйшым кіраўніцтвам краіны, кіраўнікамі міністэрстваў і ведамстваў, абласцей дапамагаюць вырашаць актуальныя праблемы на карысць свайго рэгіёна, сваіх выбаршчыкаў...

Падчас гутаркі з генеральным дырэктарам «Белаежскага» мы закранулі яшчэ адну тэму. На цэнтральнай сядзібе гаспадаркі ўзводзіцца царква. Сёння ўжо стаяць сцены і высічка галоўны купал. Будаўніцтва фінансуецца з розных крыніц. Некую частку расходаў узяло на сябе ААТ, частку — прыход, астатняе — добраахвотны ўзносы насельніцтва. Дарэчы, яно ўдзельнічае і ў суботніках. Прывозілі святую мошчы, якія знаходзіліся тут тры дні. Народ ішоў няспынна, і за гэты час было сабрана 160 мільёнаў рублёў, якія таксама пайшлі на ўзвядзенне храма. Першую службу плануець правесці 30 верасня.

— Памятаеце, Юрый Дзімітрыевіч, гадоў 20 таму быў нашумелы фільм «Дарога да храма». Для Мароза ўсё, што робіцца ў «Белаежскім» — гэта таксама дарога да свайго храма? Вашы пошукі сябе, вагшы высокія пасады, вяртанне да таго, што бясконца дарогае...

— Магчыма, што і так. Ва ўсіх камітэтах, узвядзеннем храма займаюся з задавальненнем. А нават тэхнічна гэта — складанае збудаванне. І, вядома, вырашылі аднавіць касцёл у вёсцы Расна, які, да таго ж, з'яўляецца помнікам архітэктуры.

Падрастае новы будынак царквы. І падрастае маленькая Карнелія.

У Доме культуры разьпірае самадзейны танцавальны калектыў.

АБАПІРАЕМСЯ НА НАВУКУ

Расказвае Іван ГРЫЦКО, начальнік цэха жывёлагадоўлі аддзялення Расна.

— На прыкладзе нашага аддзялення лепш за ўсё можна убачыць тую становачую змены, якія адбываюцца штогод у «Белаежскім». У аддзяленні чатыры фермы — тры малочна-варыныя (у тым ліку комплекс у Абяроўшчыне) і адна па адкорме бычкоў. Усяго тут больш за чатыры тысячы гадоў жывёлы.

Пасля далучэння былога калгаса «Савецкая Беларусь» да акцыянернага таварыства была праведзена глыбокая рэканструкцыя ферм, памяшканні перапраектаваны, старое абсталяванне заменена на новае. Яно таксама павысіла прадукцыйнасць працы і нават крыху выслабіць рабочую руку. А тэхналогіі памяншалі на больш прагрэсіўныя.

Аператары машынага даення ў асноўным мясцовыя, але ідзе міграцыя насельніцтва з Украіны (на часовай аснове, прыязджаюць на заробкі) і Казахстана. З Казахстана едуць з

усімі пажыткамі. Мы адразу даём ім нармальнае жыллё, і яны з задавальненнем працуюць, у тым ліку ў жывёлагадоўлі. І жанчыны, і мужчыны.

Тыя, хто памятае ранейшыя фермы, ведаюць, колькі тады было цяжкай ручной работы. Адных мяшкоў з камбікармамі патрэбна было перацягаць за дзень добры дзясяткі. І буркоў прынесці, і стойлы прыбраць, і пацягаць бітоны з малаком. Сёння аператар не ведае такой «фізкультуры». У яго адна функцыя — падрыхтоўка кароў да доі. Усё астатняе робіць тэхніка. За працэсам сочаць камп'ютары, якія свечасова адключаць сістэму.

Карыстаюся выпадкам, каб назваць імяны найбольш старанна жывёлаводаў. Па-першае, гэта аператары машынага даення Ірына Скачкі і Валянціна Каляда. Скажам, Са-

спатчакі складанасці ў новым аддзяленні заключаліся ў тым, што патрэбна было адладзіць тэхналогію кармлення, пераканач людзей, што ў гэтай справе дробязяў няма. Дойка, кармленне, любая іншая аперцыя павінны выконвацца ў адзін і

«Набываеце нашу прадукцыю», — раіць маркіроўшчыца Вікторыя АСІПУК.

чык валодае інфармацыяй па любой з замацаваных за ёю кароў (а за ёю і напярэдняй замацавана 300 гадоў) — колькі тая дае, які ё ё характар, калі яна расцэлялася і гэтак далей. Можна не глядзець у камп'ютар. Алена Шамякі і Тацяна Дакала таксама вельмі самастойныя работніцы. Наогул, усе нашы даяркі — людзі адказныя. Калектыў пасля далучэння да «Белаежскага» склаўся моцны. Людзей аб'ядноўвае жаданне працаваць і зарабіць. Сёння на васьм гэтай ферме, дзе мы размаўляем, зарплата аператара машынага даення — ад 6 да 8 мільёнаў пры дваццаці рабочых днях і ўсіх выхадных. Працуюць дакладна

той жа час. Спатрэбілася прывучыць даярак-навічок працаваць у пальчатках, здойваць першыя струменьчыкі, апрацоўваць вымяз з дапамогай індывідуальных сурвэтак і гэтак далей. Цяпер усё ўсталялася, на вынік працуе цэлая сістэма. І вынікі задавальняюць.

ЗАБЯСПЕЧЫЛІ СЯБЕ КАМБІКАРМАМІ

Начальнік цэха вытворчасці камбікармоў Уладзімір КРЭЧКА:

— Цэх перажывае рэканструкцыю. У выніку ўжо цяпер маем ёмістасць для захоўвання збожжа на 10 тысяч тон, ёмістасці для захоўвання бялковай і іншай сыравіны, а таксама сухільны комплекс. Па сутнасці, гэта новы завод, бо ў старых сценах зманіравалі прагрэсіўнае абсталяванне. Запусцілі мы яго два гады таму. Прадукцыйнасць — 20 тон у гадзіну, у суткі можам выпрацаваць 300 тон. Стары завод быў куды менш прадукцыйным. Можам выпускаць усе віды камбікармоў, акрамя 11-га — для самых маленькіх насельніцкаў фермаў. Расход у месяц яго толькі 14 тон. Танней купіць у суседзяў.

Ужо летась выпрацавалі 59 тысяч 200 кілаграмаў пры гадавой патрэбнасці гаспадаркі ў 70 тысяч тон.

Сыравіна ў асноўным свая. Таксама закупляем збожжа — пшаніцу, кукурузу, ячмень — у гаспадарках рэгіёна. І бялкова-мінеральна-вітамінныя дабаўкі, тую ж рыбную муку, прэмійны і г.д. Кармы выпускаем нават з большай колькасцю пратэіну, чым рэкамендуецца, бо арыентаваны на спецыфіку стойлавага ўтрымання жывёлы.

Хутка павінны атрымаць высокапрадукцыйную лінію грануляцыя. Яна падрыхтавана да паступай. Установіў у старым цэху камбікармоў, і спадзяюся, што ў канцы года пачнем выпускаць грануляваныя кармы. Абыдзецца лінія «Белаежскаму» аж у 20 мільярадаў рублёў, але пастараемся, каб затрачаныя сродкі акупіліся.

Тыя перадавікі вытворчасці, прозвішчы якіх вы называлі ў сваёй мінулай публікацыі, захавалі свае лідзёрныя пазіцыі — слесар Віктар Янчук, старшы майстар Іна Каробка, кладаршчыца Алена Камінская. Па-ранейшаму гэта завадатары ўсіх вартых спраў. Добра сябе зарэкамендавала Алена Кураш, якая прыйшла ў калектыў параўнальна нядаўна. Старанна працаўнікоў шмат, таму калектыў з задачай справляецца.

На сёння гадоўная з задачай — запусціць новае сховішча на сем з паловай тысячы тон. Яно ў асноўным зманіравана, засталіся мантаж ліній ачышчкі, а таксама добраўпарадкаванне тэрыторыі і здача камісіі. Будзем прыкладваць намаганні, каб зрабіць гэта да пачатку ўборкі.

Зварышальным этапам рэканструкцыі стане ўзвядзенне новага адміністрацыйна-лабараторнага корпусу.

НА ВЫНІК ПРАЦУЕ СІСТЭМА

Галіна ЖВАНЬКО, заэтэхнік-секлекцыянер аддзялення Расна:

— Мая гадоўная задача — дакладна плеканы ўлік. Без яго эфектыўна працаваць не атрымаецца. Юрый Дзімітрыевіч мяне сюды і перавёў з іншага аддзялення, каб наладзіла такі ўлік.

Яшчэ падчас маёй работы ў аддзяленні Каралін кароў чорна-пярэстай пароды пачалі злучаць з быкамі-гальштэмамі. (Як вядома, прадстаўнікі гэтай знакамітай пароды характэрныя праз высокую прадукцыйнасць кароў, высокай колькасцю тлушчу ў малаце). Прычым дабіліся індывідуальнага замацавання, што дало несумненныя вынікі. Цяляты гальштэмаў пароды хутка растуць, даюць добры прырост. У 14 месяцаў яны набіраюць вагу 380 кілаграмаў.

Таму зараз пераходзім на такую метадыку і тут. Працуем з трыма асноўнымі лініямі парод. У выніку разлічваем атрымаць рост паказчыка тлушчасці малака і палепшыць тое, што называецца канстытуцыйнай жывёлы. А такая метадыка патрабуе дакладнага ўліку.

Нізкапрадукцыйных кароў паступова выдалілі са статка. Сёлета патрэба ў гэтым меншая, таму што летась паўбіралі тых, якіх палічылі перспектыўнымі.

За якасцю малака сочыць камп'ютар. Калі падчас даення стрэлка раптам апынулася за чырвовай рыскай, карова аўтаматычна блакіруецца, малако ад яе паступіць у асобны бачок, а з кароўкай будзе разбірацца ветэрынар: чаму электраправоднасць малака ў яе іншая, што здарылася, ці не захварала?..

Спатчакі складанасці ў новым аддзяленні заключаліся ў тым, што патрэбна было адладзіць тэхналогію кармлення, пераканач людзей, што ў гэтай справе дробязяў няма. Дойка, кармленне, любая іншая аперцыя павінны выконвацца ў адзін і

Услед за гэтым, відаць, спатрэбіцца рабіць і нейкія новыя крокі насустрач тэхнічнаму прагрэсу. А ён, як вядома, на месцы не стаіць.

ПАКАШТУЙЦЕ «ЯЗЫК У ВУХУ»

Начальнік мясакамбіната Лідзія РЫЖОВА.

— На гэтай пасадзе я паўтара года, раней была начальнікам каўбаснага цэха. Многаму мяне навучыла, дапамагла ў свой час была начальнік мясакамбіната Тацяна Мікалаеўна Котава, вялікі ёй дзякуй. Яна мела вельмі высокі вопыт, а я працавала побач і вучылася.

Наша прадукцыя выгядна адрозніваецца сваёй натуральнасцю. Бо ў нас свая сыравінная зона — вялікі ўласны свінакомплекс. Прывазной сыравіны не закупляем, працуем са сваім мясам, сваёй свежайнай. Яна не перамажваецца, не губляе смакавых і спажывальных уласцівасцяў. І наогул усё натуральнае. Падыход такі: калі вэн-

Уся наша прадукцыя атэставана на ХАССП і ISO. Штогод сіламі сталічнага галінолага інстытута праводзіцца кантрольная праверка, па выніках якую нам прадаўжаюць тэрміны дзеяння гэтых аўтарытэтных сістэм.

Калі назваць імяны перадавікоў, то перш-наперш варта адзначыць начальніка цэха збою Алену Дубініну, начальніка каўбаснага цэха Тацяну Міхнюк, байца жывёлы Мікалая Рапеку, яго калегу Яўгена Крыштопава, фармаўшчыцу Валянціну Дзямянкі, абвальшчыцу Андрэя Міхайлоўскага, рабочую Наталлю Цуканаву і дзясяткі іншых старанна працаўнікоў.

Як і ў іншых падраздзяленнях «Белаежскага», у нас не спыняецца рэканструкцыя. Зрабілі новыя халодзільныя камеры, наогул абнавілі ўсю халодзільную гаспадарку. І ўсё за сродкі акцыянернага таварыства, абыліся без крэдытаў. На аміку не працуем, перайшлі на бяспечны фрэнч. Паставілі новыя лініі ў зойбонным цэху, новае абсталяванне ў скурапалачным цэху. Цяпер праводзім рэканструкцыю субпрадуктовага. Закупілі пельменную лінію і будзем ставіць яе ў каўбасным цэху. Канкурэнцыі ў

лікія! Але калі патрэбна лямбда, гэтага страху няма. Тым больш, што заўсёды магу звярнуцца са сваімі пытаннямі да людзей вопытных. У мяне «два плячы», на якія магу абалерціся. Першае — тата. А другое — Віктар Іванавіч Мойсак, мой непасрэды кіраўнік, гадоўны ветэрынарны ўрач аддзялення Расна. Хачу атрымаць такую ж багату практыку, як у іх, каб адчуваць сябе больш упэўнена. Не выключана, што можа прывабіць і навуковая кар'ера. Хача асабліва задумацца над гэтым пакуль не было часу.

(Ад аўтараў. Калі мы падвозілі Юлію ў пасёлак, ёй на мабільны тэлефонавалі з фермы: захварэў нехта з яе падпечнікаў. Прыемна было слухаць, я яна адразу ж распарадзілася, якімі лекамі і ў якой ёй дазбройчы лямбда. Атрымалася вельмі прафесійнай. У такую хвіліну бацька яе, калі б пачулі, вельмі б ганарыліся сваёй дачкой. З жывёлай дзяўчына працуе роўна год, а за ёю замацоўваюць студэнцка-практыкантаў, як за дасведчаным спецыялістам. І ўсе яны праз дзень-два абавязкова пытаюцца: «А калі гадоў ты працавала на фермах?..» Адноўцае, паважаны чытачы? Прафесіянала відаць па «паляце». У «Белаежскім» на добрыя кадры асаблівы нох.)

— Нам, маладым спецыялістам, — працягвае дзяўчына, — далі двухпакатную кватэру. Інтэрэсы аднолькавыя, таму разам ходзім на вечары ў ДК. Па чацвяргах прыязджае кінатэатр у фармаце 3D. Можна тры разы на тыдзень наведваць фітнес. Перазнаёмліліся з маладымі спецыялістамі з іншых аддзяленняў. Збіраемся разам, не сумуем.

Больш за ўсё люблю падарожнічаць. Надаўна падгаварыла дзяўчат паехаць у турнір Будалешт — Вена — Прага. Так здарылася, што мае сябры-аднагрупнікі з акадэміі раскіданы па ўсёй Беларусі. І мы перыядычна сустракаемся — то ў Віцебску, то ў Мінску ці Брэсце, альбо ў некага з нас. Падчас такіх сустрэч кожны расказвае і пра сваю работу, пра свае калектывы. І расказваю з пацучым гонару за «Белаежскі».

ЗАЧАРАВАЎ АЛЯКСАНДР САЛАДУХА

Слова — старшыні прафкама ААТ «Белаежскі» Валянціну СУПРЫНОВІЧУ.

— Коротка дадам да таго, што ўжо расказаў Юрый Дзімітрыевіч пра сацыяльную палітыку «Белаежскага». Цэнтр усёго культурынага жыцця — Дом культуры, які знаходзіцца на балансе акцыянернага таварыства. Сапраўды яго гаспадары — моладзь (першае што прыходзіць на памяць, — вечары для моладзі). І дзеці (а не толькі школы, якая размешчана побач, і недалёкага дзіцячага садка), яны тут займаюцца ў музычнай студыі і розных гуртках кожны дзень. Вы ў нас не першы раз і бачылі, што жыццё ў Доме культуры даволі разнастайнае. А калі ўлічыць залу для дэманстрацыі кінафільмаў і даволі багатую бібліятэку пры ДК, то сюды, сапраўды, не зарастае народная сцяжына. Як і ў музычнай школе і школе мастацтваў, у трэнажорнай зале, дзе накачаюць торсы нашы «шварцэнгеры».

Спартыўнае жыццё, дарэчы, не менш напружанае, чым культурнае. Летась каманда заваявала першае месца ў раёнай спартыўна-срод сельскагаспадарчых падпрыемстваў. Цудоўныя вынікі, нават на абласным узроўні, заўсёды дэманструе санітарная дружина.

Юля вам расказвала, як жывуць маладыя спецыялісты. Дадам, што ў першыя два гады работы маладыя спецыялісты бесплатна атрымліваюць мяса. Для іх праводзіцца вечары пасвячэння ў «Белаежскім», дзе яны знаёмяцца паміж сабой і з тымі, хто прыхаў сюды раней. Вечароў для моладзі праводзім даволі многа. Гэта і брой-рынг, і «Што? Дзе? Калі?», а таксама на 23 лютага, на 8 сакавіка... У Белаежскім традыцыйным салі «Святы вёскі». Дні пажылых людзей, і праходзіць усё гэтыя і іншыя святы вельмі цікава.

У нас шмат гасцей з Мінскай філармоніі, артыстаў з Брэста і нават з Расіі. З задавальненнем усё наведвалі канцэрт Аляксандра Саладухі, прычым квіткі алпаціла гаспадарка. Штогод возім людзей на «Славянскі базар», на экскурсіі.

Расказ пра сацыяльную палітыку будзе не поўным, калі не скажаць, што вялікая ўвага надаецца умовам працы. На комплексна і фермах ёсць магчымасць пераапрацоўваць, павесіць сваё адзенне ў шафу, а пасля змены прыняць душ. На малочнаварыных фермах стаяць пральныя машыны, мікрахвалевыя печкі. Пры правядзенні любой рэканструкцыі праектам заўсёды прадугледжваюцца належныя ўмовы для працы.

І тым, хто працуе, і пенсіянерам аказваецца любая неабходная дапамога. У нас няма шматдзетных сем'яў, і яны знаходзяць у нас падтрымку ў нейкіх жыццёвых сітуацыях. Напрыклад, дзеціам сям'і Палока, мама якіх пайшла ў чарговы дзкрэт, а яна разам з мужам працуе на свінагадоўчым комплексе, бясплатна выдбам пуцёўкі ў дзіцячы аздараўленчы лагер, санаторна-курортны пуцёўкі. Вясоной аб'яздалі сем'і, дзе шмат дзетак, каб паглядзець, як жывуць, якая патрэбна дапамога. Жывуць даволі дружна, дапамагаюць адно аднаму. Нейкіх вялікіх пытанняў яны не ставілі. Спідзяёмся, што асабліва праблем няма. Калі з'явіцца — будзем шукаць магчымасці, каб вырашыць.

Публікацыю падрыхтаваў Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ.

Фота Яўгена ПАСЕЦКАГА.

УНП 200193456

Для дойнага статка рыхтуюць надзейную кармавую базу. Магнутыя тэхнікі працуюць у сянажных траншеях.

